

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**DIRECȚIA CERCETARE ȘI DEZVOLTARE
ÎN BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚE ALE INFORMĂRII**

**BIBLIOTECA –
SPAȚIU DE PROMOVARE
A VALORILOR EUROPENE
Suport metodologic**

**Chișinău
2024**

CZU 027

B 51

Director general: Elena PINTILEI

Coordonator: Ludmila CORGHENCI

Echipa de autori: Vera OSOIANU, Ludmila CORGHENCI,
Natalia GULCO, Ecaterina DMITRIC, Margareta CEBOTARI,
Victoria VASILICA, Angela DRĂGĂNEL, Natalia GHIMPU,
Olesea OXIOM

Coperta: Cristina CEOINAC

Redactor: Raisa PLĂIEȘU

Procesare computerizată: Diana ODOBESCU

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Biblioteca – spațiu de promovare a valorilor europene: Suport metodologic / echipa de autori: Ludmila Corghenci (coordonator), Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării. – Chișinău : [S. n.], 2024 (Primex-Com). – 77 p.

Aut. indicați pe verso f. de tit. – Bibliogr.: p. 66-75 (56 tit.). – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 10 ex.

ISBN 978-9975-119-68-9.

027

B 51

Lucrarea este recomandată spre editare de Consiliul redacțional al BNRM (proces verbal nr. 2 al ședinței din 17 aprilie 2024).

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor le revine în exclusivitate autorilor:

Creative Commons - 4.0 International - CC BY 4.0

DOI: 10.5281/zenodo.11203491

© Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2024

SUMAR

Introducere	4
Lista abrevierilor și acronimelor	6
Vera OSOIANU. Rolul bibliotecilor în promovarea valorilor europene ca prioritate profesională.....	8
Ludmila CORGHENCI. Bibliotecarul – promotor al valorilor europene.....	16
Natalia GULCO. Resurse informaționale privind Uniunea Europeană.....	26
Ecaterina DMITRIC, Margareta CEBOTARI. Dezvoltarea competențelor utilizatorilor privind valorile Uniunii Europene ...	38
Victoria VASILICA, ANGELA DRĂGĂNEL. Campanii de bibliotecă în sprijinul cunoașterii valorilor europene	50
Natalia GHIMPU, OLESEA OXIOM. Tehnologii și aplicații informaționale – suport în promovarea eficientă a valorilor europene ...	61
Margareta CEBOTARI. Biblioteca – spațiu de promovare a valorilor europene. Lecturi profesionale.....	66
Autorii publicațiilor	76

INTRODUCERE

Supportul metodologic „Biblioteca – spațiu de promovare a valorilor europene” are menirea de a sprijini și de a facilita participarea bibliotecilor în cadrul Programului Național Lectura Central, ediția a VII-a, având la bază cadrul legal și prevederile de politici.

Rostul și rolul suportului metodologic pentru activitatea bibliotecilor, pentru formarea profesională continuă a personalului de specialitate, reies din funcțiile pe care acesta le realizează: de informare (cunoștințe, concepte, idei, informații teoretice și factografice etc.); de formare/antrenare a capacităților (algoritmuri, curriculum, aplicații); de antrenare a capacităților creative și de cunoaștere; de educație informală (lecturi profesionale asigurate prin referințele bibliografice, bibliografie).

Scopul publicației ține de accentuarea importanței implicării bibliotecilor pentru susținerea integrării europene a Republicii Moldova: prin cunoașterea și valorificarea surselor de informare, privind Uniunea Europeană, dezvoltarea competențelor profesionale și deontologice ale personalului de specialitate, promovarea valorilor general umane prin intermediul operelor literare și lectura acestora, organizarea campaniilor de promovare a valorilor europene, integrarea valorilor europene în conținuturile serviciilor de bibliotecă.

Supportul metodologic propune opt articole, care oferă strategii și metode biblioteconomice și informaționale de implicare activă a bibliotecilor în procesul de cunoaștere, învățare și aplicare a valorilor europene: promovarea valorilor europene – prioritate profesională a activității bibliotecilor (autor V. Osoianu), dezvoltarea competențelor profesionale și deontologice (autor L. Corghenci), resurse informaționale privind Uniunea Europeană (autor N. Gulco), servicii și campanii de dezvoltare a competențelor utilizatorilor/membrilor comunităților (autori E. Dmitric, M. Cebotari, V. Vasilica, A. Drăgănel), recomandări privind utilizarea tehnologiilor informaționale în promovarea eficientă a valorilor europene (autori N. Ghimpu, O. Oxiom).

Autorii din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova abordează procesul formativ-dezvoltativ, axat pe formarea de competențe a personalului din biblioteci-prestatori de servicii și formatori ai utilizatorilor/membrilor comunităților.

Pentru o mai mare reușită, suportul metodologic oferă lista de lecturi profesionale, care servește drept reper în fortificarea competențelor profesionale, prin explorarea resurselor documentare ce conțin experiențe, exemple de preluat pentru biblioteci.

Suportul metodologic este destinat personalului de specialitate din toate tipurile de biblioteci. Pe lângă competențele profesionale, lucrarea contribuie la dezvoltarea competențelor-cheie, punând accent pe formarea unor persoane angajate și responsabile, care manifestă optimism civic și gândire proactivă în raport cu membrii comunităților, își asumă critic valorile general împărtășite ale societății, dau dovadă de respect pentru sine și pentru comunitate, pentru lucrul bine făcut și comportamentul etic.

De asemenea, aceste repere sunt destinate factorilor de decizie, cercetătorilor, studenților, care vor fi angajați în perspectivă în bibliotecă.

Ludmila CORGHENCI

LISTA ABREVIERILOR ȘI ACRONIMELOR

ALA	- Asociația Bibliotecilor Americane
BNRM	- Biblioteca Națională a Republicii Moldova
CALIMERA	- Acțiune de Coordonare, finanțată în cadrul Programului Cadru Șase „Tehnologiile Societății Informaționale” al Comisiei Europene
CEDEFOP	- Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale
CENL	- Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene
CFPC	- Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
CHARTERPEDIA	- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene
ChatGPT	- Generative Pre-trained Transformer
CORDIS	- Serviciul Comunitar de Informare pentru Cercetare și Dezvoltare a Comisiei Europene
CPESC	- Centrul Pro-European de Servicii și Comunicare din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
EUROPEANA	- Europeana este un portal internet care funcționează ca o interfață a milioane de cărți, picturi, filme, obiecte de muzeu și înregistrări, care au fost digitizate în Europa
EACEA	- Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură
EPRS	- Resursele Serviciului de Cercetare și Analiză Parlamentară Europeană
EUR-LEX	- portal online care oferă acces la legislația Uniunii Europene, fiind cea mai cuprinzătoare sursă oficială de documente legislative ale Uniunii Europene. Este disponibil în cele 24 de limbi oficiale ale UE și este actualizat zilnic
FB	- pagina Facebook
Find-eR	- Catalogul bibliotecilor Comisiei Europene
FRA	- Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene

EBLIDA	- Biroul European al Asociațiilor de Biblioteci, Informare și Documentare
ENISA	- Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică
EUROSTAT	- Biroul de statistică al Uniunii Europene
FUMAGABA	- proiect al Bibliotecii Europene (2008-2009) care integrează 8 biblioteci naționale. Abrevierea FUMAGABA este formată din primele litere ale următoarelor țări Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ucraina, Moldova, Albania, Georgia, Armenia, Bosnia Herțegovina și Azerbaidjan
IFLA	- Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare
LIBER	- Asociația Bibliotecilor Europene de Cercetare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
OpenAI	- Institut de cercetare a inteligenței artificiale format din corporația cu scop lucrativ OpenAI LP și compania-mamă, organizația non-profit OpenAI
SNB	- Sistemul Național de Biblioteci
SPARC Europe	- SPARC Europe este o fundație olandeză și se angajează să-și îndeplinească promisiunea de acces deschis, știință deschisă, burse deschise și educație deschisă
TED	- TED (Tenders Electronic Daily) este versiunea on-line a suplimentului la Jurnalul Oficial al UE, dedicat achizițiilor publice din Europa
Think Tank-ul PE	- Documente care contribuie la crearea noii legislații a Uniunii Europene
UE	- Uniunea Europeană
USM	- Universitatea de Stat din Moldova

ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN PROMOVAREA VALORILOR EUROPENE CA PRIORITATE PROFESIONALĂ

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Ca instituție a statului abilitată cu responsabilități de „serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor”, cum stipulează *Legea cu privire la biblioteci*, biblioteca poate face enorm pentru promovarea valorilor europene [3].

Pe parcursul a ultimelor trei decenii bibliotecarii au inclus constant în sarcinile prioritare alinierea la standardele, metodologiile, tehnicile biblioteconomice moderne promovate pe plan internațional și evident pe plan european ca spațiu de care Republica Moldova aparține prin definiție.

În acest scop, bibliotecile din Republica Moldova au aderat la proiecte de dezvoltare biblioteconomică promovate de instituțiile de profil europene precum Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL), Biroul European al Asociațiilor de Biblioteci, Informare și Documentare (EBLIDA); au participat la proiecte europene precum: Biblioteca europeană, Biblioteca Digitală Europeana, CALIMERA, FUMAGABA, PULMAN-XT etc.

Politicile europene pe segmentul biblioteci au constituit repere importante pentru legislația în domeniu a Republicii Moldova. Dovadă este ultima actualizare, 2023 a *Legii cu privire la biblioteci*, bazată pe Recomandările Comitetului Miniștrilor către statele membre privind legislația și politica bibliotecilor în Europa, aprobată la 5 aprilie 2023 de Comitetul Miniștrilor al Uniunii Europene.

Recomandările forurilor naționale și respectiv a centrelor biblioteconomice naționale, privind activitatea bibliotecilor din Republica Moldova pe termen scurt și mediu, sunt fundamentate pe: Rezoluția Consiliului privind planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada anilor 2023-2026, aprobată în decembrie 2022; Planul Strategic pe anii 2023-2027 al Fundației Conferința Directorilor

Bibliotecilor Naționale Europene și alte documente relevante pentru domeniul biblioteconomiei și știința informării.

Bibliotecile din Republica Moldova sprijină, promovează și se conduc în activitate de Manifestul bibliotecilor pentru Europa. Semnatarii Manifestului, IFLA în parteneriat cu EBLIDA, Public Libraries 2030, LIBER, Sparc Europe – organizații care reprezintă bibliotecile din Europa, vor și promovează o bibliotecă care: garantează că fiecare persoană, în orice moment al vieții sale, este capabilă să învețe, să citească și să se dezvolte prin bibliotecă; plasează accesul în inima acțiunilor sale din domeniul culturii, științei și inovației; se angajează pe deplin să realizeze *Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU* și să promoveze accesul la informații în cadrul inițiativelor sale de aderare și dezvoltare. Semnatarii Manifestului optează pentru ca „Fondurile de aderare și de dezvoltare ale UE să promoveze accesul la informații și competențe, permițând bibliotecilor să-și atingă potențialul. În scopul susținerii condițiilor pentru dezvoltare și acces la informație dincolo de membrii săi, UE ar trebui să adopte o poziție mai constructivă în discuțiile din cadrul Organizației Mondiale privind Proprietatea Intelectuală cu referire la limitările globale și excepțiile privind dreptul de autor”.

Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci, 2023, cu genericul „Implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, a stabilit prioritățile de activitate pentru anul 2024, pentru bibliotecile de toate tipurile din Republica Moldova.

Așa cum Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană 2030” are la bază *Agenda 2030 a ONU* și *Acordul de asociere cu Uniunea Europeană*, bibliotecile vor contribui substanțial la promovarea valorilor europene [1, 7].

Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană 2030” stabilește zece obiective generale, utilizate pentru măsurarea calității vieții la nivelul Uniunii Europene. Acestea sunt: creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților; îmbunătățirea condițiilor de trai; garantarea educației relevante și de calitate pe tot parcursul vieții; ridicarea nivelului de cultură; îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mintală a populației; sistem de protecție socială solid și incluziv; guvernare eficientă, incluzivă și transparentă; justiție echi-

tabilă, incoruptibilă și independentă; societate pașnică și sigură; mediu sănătos. Obiectivele de dezvoltare, conținute în Strategie, reflectă aspirațiile de creștere a bunăstării oamenilor din Republica Moldova, îmbunătățirea vieții cetățenilor, europenizarea instituțiilor statului, consolidarea democrației, statului de drept și respectului pentru drepturile omului.

Prin orientarea activităților biblioteconomice spre rezolvarea acestor probleme, bibliotecarii vor contribui la realizarea strategiei și vor îmbunătăți serviciile pentru utilizatorii finali. Activitățile trebuie să aibă în vizor valorile pe care este întemeiată Uniunea Europeană: demnitate umană; libertate; democrație; egalitate; statul de drept; drepturile omului. Aceste valori fundamentale pot fi discutate în cadrul unor lecții publice, cu participarea unor persoane cu imagine pozitivă în comunitate sau invitați din afara comunității.

Mesajul care trebuie să ajungă la membrii comunității este că integrarea europeană *înseamnă schimbarea fundamentală și profundă a întregii societăți din Republica Moldova în bine, introducerea de noi standarde de calitate, de protecție a mediului, un nivel de trai european, adaptarea legislației europene realităților din Republica Moldova.*

Uniunea Europeană este un stil de viață care se învață. Comunitatea bibliotecară trebuie să-l învețe pentru a-l promova în rândurile populației din aria de servire. Acesta trebuie să fie angajamentul bibliotecarilor pentru mulți ani înainte. Există foarte multe oportunități, deschise de statutul de țară candidat. Cetățenii țării trebuie să le cunoască, iar bibliotecile au toate instrumentele necesare pentru a ajunge la cetățeni.

Un document reper pe termen mediu pentru activitatea bibliotecară trebuie să fie *Planul național de dezvoltare pentru anii 2023-2025*, care a fost aprobat de Cabinetul de miniștri, la inițiativa Cancelariei de Stat [4]. Documentul a fost elaborat pentru a operaționaliza prevederile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Programului de activitate a Guvernului „Moldova vremurilor bune” și angajamentelor internaționale, inclusiv Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, Agenda de Asociere RM-UE 2021-2027, angajamentelor care derivă din statutul de țară candidată pentru aderare la UE și Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

Printre obiectivele incluse în Planul național de dezvoltare se nu-

măară: îmbunătățirea condițiilor de trai, crearea unui sistem de protecție socială solid și incluziv, asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente, precum și edificarea unui sistem de justiție echitabil, incoruptibil și eficient. În total, Planul cuprinde 10 obiective generale și etapele necesare pentru realizarea acestora. Implementarea Planului național de dezvoltare va fi evaluată anual, prin intermediul indicatorilor de rezultat și impact setați pentru fiecare obiectiv specific.

Totodată, Planul de acțiuni conține angajamentele de transpunere a legislației UE, asumate în baza Acordului de Asociere RM – UE și Agendei de Asociere RM-UE pentru anii 2021-2027. Documentul stabilește acțiuni concrete, termene de realizare, indicatori de monitorizare și instituții responsabile. În total, sunt planificate spre realizare 656 de acțiuni.

Astfel, Planul de acțiuni este structurat în 16 capitole care corespund direcțiilor sectoriale prioritare, stabilite în baza prevederilor Programului de activitate a Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”. Monitorizarea executării Planului de acțiuni al Guvernului va fi realizată lunar de Cancelaria de Stat.

O prioritate a bibliotecilor este și promovarea standardelor europene și alinierea la acestea.

Pentru a argumenta ce înseamnă valorile europene, bibliotecarii pot apela la documente concrete. Unul dintre acestea este Pilonul european al drepturilor sociale în 20 de principii. Pilonul european al drepturilor sociale urmărește o mai bună respectare a drepturilor cetățenilor, pornind de la 20 de principii esențiale. Planul de acțiuni stabilește inițiative concrete pentru transpunerea Pilonului european al drepturilor sociale în realitate. El propune o serie de obiective principale pentru UE până în 2030. Republica Moldova s-a aliniat la Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene în iunie 2023 prin semnarea la Bruxelles a Declarației de aliniere la Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene, de către ministrul muncii și protecției sociale.

Prin alinierea la principiile Pilonului european al drepturilor sociale, Republica Moldova își asumă racordarea drepturilor sociale și de muncă ale cetățenilor la standarde europene, bazate pe echitate, condiții decente de muncă și protecție socială garantată pentru angajați. Totodată, Republica Moldova va deveni eligibilă pentru finanțare din Fon-

dul social european, care sprijină ocuparea forței de muncă, educația, incluziunea socială și alte obiective de politică socială.

Bibliotecile pot contribui la crearea Modelul social european care este un exemplu pentru restul lumii al unei societăți bazate pe justiție socială și solidaritate, în care progresul economic și social au o prioritate egală și în care munca decentă și protecția socială luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale.

Principalele drepturi stipulate în Pilonul european al drepturilor sociale vizează: accesul la educație și formare profesională pe tot parcursul vieții, egalitatea de gen, egalitatea de șanse, sprijin pentru ocuparea forței de muncă, locuri de muncă sigure și adaptabile, dreptul la salarii echitabile, protecția în caz de concediere, dialogul social, protecția socială, echilibrul dintre viața profesională și cea personală ș.a.

Pilonii unui model social performant trebuie să aibă la bază un sistem articulat de incluziune socială, bazat pe: muncă, educație și sănătate.

Bazându-se pe aceste principii, bibliotecile pot să contribuie la consolidarea comportamentului civic european. Uniunea Europeană optează pentru un comportament civic responsabil, tolerant și empatic, în care: responsabilitatea ține de simțul de răspundere față de obligațiile sociale; toleranța include îngăduința; iar Empatia este capacitatea unui om de a înțelege și de a împărtăși sentimentele altei ființe. Toate acestea împreună constituie pilonii unui comportament civic. Bibliotecile pot contribui la realizarea acestor deziderate prin : implicarea în distribuirea materialelor informative elaborate de guvern; promovarea informației despre beneficiile integrării în UE; combaterea știrilor false; promovarea informației / materialelor informative despre proiectele sociale, infrastructurale (reparația drumurilor, spitalelor, școlilor), economice și de mediu finanțate de UE; aderarea la campaniile naționale de informare și educare despre UE; organizarea activităților diferențiate având ca țintă următoarele grupuri de cetățeni: populație de la sate, populație de la orașe, bugetari, pensionari, tineri etc; dezvoltarea parteneriatelor cu implicarea instituțiilor și persoanelor care se bucură de încredere în comunitate; organizarea unor concursuri de eseuri sau de desene pe tema „Cum văd eu Moldova Europeană”; implicarea voluntarilor; crearea și promovarea infograficelor despre investițiile UE la nivel de țară și în localități.

Activitățile realizate trebuie să aibă ca țintă formarea cetățeanului european, beneficiile oferite de integrarea în UE pe de o parte și, pe de altă parte, creșterea toleranței și compasiunii față de semenii și opțiunile lor, eliminarea elementelor nocive, precum: violența în familie, atitudinea față de societate și muncă; atitudinea față de bunul public etc.

Pentru informații relevante despre UE pot fi accesate următoarele site-uri și pagini de pe FB:

- Site-ul oficial al Uniunii Europene//https://european-union.europa.eu/index_ro

- Site-ul Institutului pentru Politici și Reforme Europene <https://ipre.md/>

- Site-ul Centrului de informare al Uniunii Europene în Chișinău//<https://eu4moldova.eu/ro/europe-cafe/>

- Pagina de FB: EU4Moldova: Comunități locale//<https://www.facebook.com/EU4MoldovaComunitatiLocale>

- Site-ul și pagina de Facebook a proiectului Moldova Europeană//

- <https://moldovaeuropeana.md/>

- <https://www.facebook.com/moldeuropeana>

- <https://www.facebook.com/photo?fbid=275375228909451&set=pcb.275375298909444>

- <https://www.facebook.com/moldeuropeana/photos>

Mesajul principal al proiectului Moldova Europeană este că ... „odată cu semnarea Acordului de Asociere și obținerea regimului liberalizat de vize, odată cu investițiile europene în infrastructură, educație, economie, domeniul social, pentru prima oară în istoria Republicii Moldova, oamenii au simțit și au văzut cu propriii ochi ce înseamnă Moldova Europeană – libertate, dezvoltare și modernizare, trai decent, stat de drept, oportunități economice și unica șansă a Republicii Moldova de a avea un viitor luminos, pe care îl putem construi doar împreună, om cu om, sat cu sat și oraș cu oraș.

De străduința noastră, de dorința și curajul nostru de a construi un viitor prosper pentru Republica Moldova depinde cât de rapid vom reuși să facem transformările necesare, ca să ajungem să trăim ca în țările din UE și desigur să devenim oficial parte a marii familii europene.

Moldova Europeană nu este un simplu slogan, este rezultatul muncii mai multor generații, este rezultatul dorinței sincere a tuturor

cetățenilor Republicii Moldova de a trăi mai bine și singurul proiect de țară care ne poate face liberi și prosperi.

Bibliotecile din Republica Moldova au un potențial intelectual și informațional important și pot contribui la realizarea acestui deziderat. Proiectul de țară trebuie să devină și proiectul domeniului biblioteconomie și știința informării.

Referințe bibliografice:

1. Acord de asociere cu Republica Moldova [on-line]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html> [accesat 2024-01-02].

2. Raport Alternativ nr.2. Realizarea Planului de Acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la UE [on-line]. Disponibil: <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/acordul-de-asociere-rm-ue/item/2560-raport-alternativ-nr2-#moldovaecandidatecheck-%E2%80%9E9-pa%C8%99i-spre-deschiderea-negocierilor-de-aderare-a-republicii-moldova-la-uniunea-european%C4%83%E2%80%9D&Itemid=105&category=194> [accesat 2024-01-02].

3. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139802&lang=ro# [accesat 2024-01-02].

4. Cabinetul de miniștri a aprobat Planul de acțiuni al Guvernului și Planul național de dezvoltare pentru anii 2023-2025 [on-line].Disponibil:<https://cancelaria.gov.md/ro/content/cabinetul-de-ministri-aprobat-planul-de-actiuni-al-guvernului-si-planul-national-de> [accesat 2024-01-02].

5. Concluzii privind prioritățile UE pentru cooperarea cu Consiliul Europei în perioada 2023-2024 [on-line]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024/> [accesat 2024-01-02].

6. Perspective legislative privind bibliotecile publice din Republica Moldova și Romania Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-58_46.pdf [accesat 2024-02-08].

7. Beneficiile Acordului de asociere UE-RM [on-line]. Disponibil: http://www.viitorul.org/files/library/4946294_md_ghid_ue_final_.pdf [accesat 2024-02-08].

8. Informarea societății moldovenești privind procesul de integrare euro-

peană: între acțiuni întârziate și manipulare. Disponibil: http://www.viitorul.org/files/4392299_md_studiu_informa.pdf [accesat 2024-02-08].

9. Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene Disponibil: [https://social.gov.md/comunicare/comunicate/republica-moldova-se-aliniaza-la-pilonul-european-al-drepturilor-sociale-al-uniunii-europene/#:~:text=Pilonul%20european%20al%20drepturilor%20sociale%20\(PEDS\)%20reprezint%C4%83%20un%20set%20de,UE%20\(f%C4%83r%C4%83%20caracter%20obligatoriu\)](https://social.gov.md/comunicare/comunicate/republica-moldova-se-aliniaza-la-pilonul-european-al-drepturilor-sociale-al-uniunii-europene/#:~:text=Pilonul%20european%20al%20drepturilor%20sociale%20(PEDS)%20reprezint%C4%83%20un%20set%20de,UE%20(f%C4%83r%C4%83%20caracter%20obligatoriu)) [accesat 2024-02-08].

10. What are the 20 principles of the European Pillar of Social Rights? (easy-to-read version) Disponibil: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1567&langId=en> [accesat 2024-02-08].

**BIBLIOTECARUL –
PROMOTOR AL VALORILOR EUROPENE**

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Conceptul european de competențe

Uniunea Europeană, ca o asociere integrantă și integratoare a statelor europene care aderă și respectă valorile ei, este fundamentată pe pluralism, toleranță, justiție, solidaritate, respectarea demnității umane, democrație, statul de drept, libertate, egalitate, drepturile și obligațiile omului [4]. Perspectiva și faptul aderării/integrării la Europa Unită înseamnă cunoașterea, asumarea și exercitarea obligațiilor, cum ar fi: angajarea în respectarea și promovarea valorilor Uniunii Europene, cooperarea pentru consolidarea poziției economice, politice, culturale a Uniunii Europene ca lider mondial, implicare în impunerea modelului multicultural și intercultural, promovarea valorilor culturii și civilizației europene în lume, în deplin respect față de valorile culturilor și civilizațiilor neeuropene și altele [4].

Bibliotecarii, ca reprezentanți ai structurilor indispensabile comunităților, sprijină aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, având ca repere crearea mediului informațional favorabil accesului, cunoașterii și respectării valorilor culturii și civilizației naționale și europene, acceptarea de către membrii comunității a valorilor Uniunii Europene.

Cadrul european de referințe definește competențele ca o combinație între cunoștințe, aptitudini și atitudini, corespunzător [5]:

- cunoștințele se referă la teorii, concepte, fapte și cifre, idei stabilite și care sprijină înțelegerea într-un anumit domeniu sau subiect;
- aptitudinile reflectă abilitatea și capacitatea de a desfășura procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru obținerea de rezultate (vorba fiind despre transferul de cunoștințe în practică, transformarea cunoștințelor în cunoaștere);
- atitudinile demonstrează dispoziția și mentalitatea de a acționa sau de a reacționa la idei, fapte sau situații (impactul acumulării de cunoștințe și capacități).

Acceptând competențele cheie, identificate la nivel european, este important să conștientizăm că învățarea de date, concepte, teorii este importantă, dar nici de cum suficientă pentru o activitate prodigioasă. Aptitudinile, care contribuie la soluționarea problemelor, cele de gândire critică, capacitatea de a coopera, creativitatea, sunt esențiale în prezent, când societatea se schimbă rapid. Acestea formează și atitudini corespunzătoare.

În calitate de promotor al valorilor Uniunii Europene, bibliotecarul ar trebui să însușească cunoștințe privind: constatarea valorilor culturii și civilizației europene; respectarea interferențelor cu valorile culturale și civilizațiilor neeuropene; asimilarea valorilor culturii naționale în context european și mondial; cunoașterea și exercitarea drepturilor, libertăților și responsabilităților ca cetățeni europeni; oportunitățile de studiu în țările europene și a modurilor de a avea acces la ele; oportunități de formare profesională continuă și a modurilor de a avea acces la ele; cunoașterea oportunităților de valorificare a aptitudinilor de cercetare științifică în spațiul european, știința deschisă; exigențele vieții economice din spațiul UE; cunoașterea și folosirea tehnicilor de difuzare și receptare a informațiilor legate de UE; oportunități de a călători, avantajele adoptării cetățeniei europene și altele [4]. În dobândirea acestor cunoștințe este recomandabilă o colaborare profesională a bibliotecilor cu experți din domeniile relațiilor internaționale, diplomației, jurisprudenței, economiei etc.

Acumulând astfel de cunoștințe, bibliotecarul va obține capacități/abilități de a asigura accesul la informațiile legate de trecutul, prezentul și viitorul UE, de acquis-ul european, de a mânui resursele informaționale ale comunității europene, de a convinge membrii comunității de a se implica în procesul de aderare la Uniunea Europeană. Ca urmare, bibliotecarul însuși va manifesta și va consolida un comportament democratic, fiind un model pentru comunitate în sensul atitudinilor și convingerilor de aderare la valorile Uniunii Europene, de solidarizare cu mersul democratic al țării, de atitudine tolerantă culturală, etnică, religioasă etc.

Context al educației deontologice a bibliotecarului

Formarea de bază și formarea profesională continuă a bibliotecarului (în contextul formal, nonformal și informal) trebuie să asigure înțelegerea și să dezvolte abilități de aplicare a principiilor deontologice, a valorilor de bază ale profesiei de bibliotecar. Este vorba despre importanța îmbinării/integrării competențelor profesionale cu cele deontologice, fapt ce aduce un plus de valoare instituției și personalului: bibliotecarul devine un membru de încredere în comunitate, asigurând o atitudine corespunzătoare din partea comunității față de instituția pe care o reprezintă [3, p. 5]. De exemplu, Asociația Bibliotecilor Americane a adoptat drept competență de bază pentru pregătirea profesioniștilor din biblioteci aplicarea eticii, a valorilor și principiilor fundamentale ale profesiei de bibliotecar, înțelegerea și dezvoltarea abilităților în acest sens [1, p. 4].

În calitate de promotor al valorilor europene în comunitate, bibliotecarul ar trebui el însuși să conștientizeze, să înțeleagă și să îmbrățișeze acestea.

Cursul de educație formală de scurtă durată „Bazele Biblioteconomiei și Științelor Informării” (75 ore academice), inclus în oferta educațională a Centrului de Resurse pentru Formare Continuă a Universității de Stat din Moldova (pentru anul 2024 - <https://crfc.usm.md/wp-content/uploads/2024/01/Oferta-programelor-de-formare-continua-pentru-anul-2024.pdf>) încorporează tema „Deontologia profesională a bibliotecarului”. Ca subiecte tema integrează: corelația între etică și deontologie; valorile umane europene; principiile deontologiei (cu accent pe aplicare în activitatea bibliotecarului); prevederi legislative și reglementare privind deontologia profesională; Codul deontologic al bibliotecarului – repere în timp și de conținut, repere pentru lectura critică.

Considerând că bibliotecarul ar trebui să învețe în orice context, în orice situație, în orice moment activ, recomandăm centrelor biblioteconomice de a a-și asuma responsabilități continue privind educarea competențelor profesionale și deontologice ale bibliotecarilor din rețea: atât prin replicarea instruirilor centrelor biblioteconomice naționale, cât și prin activități instituționale menite să îmbunătățească cunoștințele, aptitudinile/capacitățile și atitudinile personalului.

Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC) din cadrul Bibliotecii Naționale

a Republicii Moldova a elaborat curriculum-ul pentru ciclul de instruire profesională cu genericul „Bibliotecarul – promotor al valorilor europene”. Curriculum-ul include componentele reflectate în continuare.

Cadrul conceptual:

- Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, stabilind prioritățile naționale pentru aderarea RM la UE, identifică reperi importante pentru personalul de specialitate din biblioteci privind dezvoltarea și fortificarea sentimentului de apartenență și de comunitate, de cetățenie activă prin acceptarea și înțelegerea valorilor general umane, care fundamentează existența comunității europene [6];

- cadrul legislativ și de reglementare în domeniul de activitate bibliotecară orientează biblioteca publică (identificată ca un serviciu public) pentru implicarea eficientă în dezvoltarea comunităților democratice – aceasta necesită conștientizarea de către fiecare angajat al rolului și locului său profesional, al interrelaționării;

- pregătirea profesională, îmbinată organic cu o conduită și comportament inteligent, un mod de interacțiune respectuos în comunitatea profesională și cea servită – constituie premisa poziționării strategice a bibliotecii;

- competența deontologică oferă un plus de valoare pentru cea profesională, angajatul bibliotecii devenind un membru „de încredere” în comunitate, asigurând o atitudine corespunzătoare din partea comunității față de instituția pe care o reprezintă.

- valorile europene vor fi analizate și învățate în contextul prevederilor *Codului deontologic al bibliotecarului*, aprobat la ședința plenară din 7 septembrie 2018 a Consiliului Biblioteconomic Național;

Adresabilitatea ciclului de instruire

Instruirile sunt adresate formatorilor locali/instituționali, desemnați de centrele biblioteconomice naționale, teritoriale și departamentale (și reflectați în baza de date a formatorilor locali/instituționali, creată de CFPC). Aceștia vor organiza/replica, la rândul lor, în rețea/în instituție instruirile oferite de CFPC. În final – bibliotecarii instruiți vor crea în comunități/instituții medii educaționale favorabile accesului la valorile culturii și civilizației naționale și europene, deschiderii spre acceptarea interferențelor cu valorile culturilor și civilizațiilor europene, cunoașterii și respectării valorilor europene.

Competențe dezvoltate prin intermediul ciclului de instruire

Ciclul de instruire consolidează competențele cheie, prevăzute de Cadrul European de Referință și dezvoltă competențe specifice. Esența și conținutul competențelor este relaționat cu Cadrul European de Referință, competențele fiind definite ca o combinație între cunoștințe, aptitudini și atitudini [5]. Astfel, ciclul de instruire va fi fundamentat pe cunoștințe, capacități/abilități și atitudini pentru acele competențe cheie, recomandate prin Cadrul European de Referință, care țin de *competențe de alfabetizare* (a identifica, a înțelege, a exprima, a crea și a interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, atât verbal, cât și în scris, folosind resurse informaționale pe suport tradițional și electronic; a comunica și a stabili conexiuni); *competențe personale, sociale și de a învăța să înveți* (a reflecta asupra propriei persoane, a gestiona eficient timpul și a informa, a munci în echipă, a fi rezilient, a empatiza etc.); *competențe multilingvistice* (a utiliza resurse informaționale în diferite limbi); *competențe digitale* (a utiliza cu încredere și responsabil tehnologiile digitale pentru informare învățare, la locul de muncă și în societate, despre diverse aspecte ale funcționării Uniunii Europene); *competențe cetățenești* (a acționa în calitate de cetățeni responsabili și de a participa pe deplin la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice, juridice și politice, precum și a evoluțiilor și a durabilității); *competențe de sensibilizare și expresie culturală* (în bazele exemplurilor relevante din Uniunea Europeană a înțelege și a respecta modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale; a dezvolta și a exprima ideile proprii și sentimentul de apartenență sau a rolului în societate în diverse moduri și contexte).

Dintre *competențele specifice*, dezvoltate prin ciclul de instruire „Bibliotecarul – promotor al valorilor europene”, menționăm doar câteva:

- *cunoștințe*: despre obiectivele Uniunii Europene (UE) în interiorul frontierelor sale; obiectivele UE pe plan mondial; analiza conținutului articolului 2 al Tratatului privind UE Europeană (versiune consolidată) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012M002&qid=1705397498981>; beneficii ale aderării la spațiul european comun; generalizarea și descompunerea

conținuturilor celor șase valori europene: demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept, drepturile omului; despre resursele informaționale ale Uniunii Europene;

- *capacități/deprinderi*: a înțelege conținutul valorilor general umane; a le analiza prin intermediul gândirii critice; a accesa și utiliza resursele informaționale create și despre Uniunea Europeană etc.;

- *atitudini*: contribuții la menținerea unei comunități participative, a solicita (după caz) respectarea valorilor față de sine și alte persoane; promovarea solidarității și respectului reciproc, combaterea discriminării, deschidere pentru comunicare și proiecte comunitare etc.;

Administrarea ciclului de instruire:

Nr d/r	Tema instruirii	Număr ore acad.	Termen	Forma/formatul instruirii	Formator
1.	Cunoașterea și asimilarea valorilor culturii și civilizației europene.	2	Trim.1	Lecție publică/ online	Expert invitat
2.	Informații privind trecutul, prezentul și viitorul UE	2	Trim. 1	//-//-	//-//-
3.	Cunoașterea sistemului decizional al UE: Consiliul Uniunii Europene, Consiliul European, Comisia Europeană, Parlamentul European	3	Trim. 2	Conferință publică/online	//-//-
4.	Beneficiile aderării la UE: Formarea convingerii implicării în consolidarea Europei Unite	4	Trim. 2	Conferință publică/online	//-//-
5.	Demnitatea umană ca valoare inviolabilă: consolidarea atitudinilor	4	Trim. 2	Training	//-//-
6.	Libertatea – valoare fundamentală a societății	4	Trim. 2	Conferință	//-//-
7.	Democrația – piatra de temelie a comunității	4	Trim. 3	Training	//-//-
8.	Egalitatea: șanse egale pentru toți	4	Trim.3	Conferință	//-//-
9.	Statul de drept: ce trebuie să cunoaștem	4	Trim. 4	Sesiune informativă	//-//-
10.	Drepturile omului: cum pot fi protejate	4	Trim. 4	Training	//-//-

11.	Resurse informaționale privind Uniunea Europeană	4	Integrate la fiecare instruire	Prezentări ale resurselor informaționale	Formator BNRM
12.	Total: 11 instruirii	39 ore acad.			

Notă: Tematicile propuse pot fi revăzute, înlocuite cu altele, în funcție de specificul/interesele/deschiderea formabililor, precum și a disponibilității experților/formatorilor. Urmare a fiecărei instruirii formabilii vor recepționa ePortofoliul educațional – suport pentru replicarea activității educaționale.

Sugestii metodologice

Specificul demersului educațional se manifestă în orientarea pentru sprijinirea implementării prevederilor documentului strategic „Moldova Europeană 2030”, abordarea valorilor europene în contextul prevederilor *Codului deontologic al bibliotecarului*, utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor, centrarea pe identificarea situațiilor concrete și contribuția bibliotecilor la rezolvarea problemelor.

Orientarea spre finalități de învățare-instruire vor contribui la cunoașterea, înțelegerea, acceptarea și aplicarea valorilor europene, transmiterea acestora către membrii comunităților servite de către biblioteci. Fiecare bibliotecar-formabil va fi un formator pentru utilizatorii bibliotecii/membrii comunității, dezvoltând competențele și contribuind la îmbrățișarea valorilor europene de către aceștia.

Conținutul ciclului de instruire „Bibliotecarul – promotor al valorilor europene” ar trebui fundamentat pe caracteristicile gândirii computaționale: conceptualizare, nu programare; abilități fundamentale, nu mecanice; o modalitate prin care oamenii, nu computerele, gândesc; completează și combină gândirea matematică și ingineria; idei, nu artefacte; pentru toată lumea, peste tot [7].

Educația nonformală este complementată prin cea informală. În acest sens curriculum-ul elaborat în cadrul CFPC recomandă:

- teme, subiecte pentru proiecte/cicluri de activități informaționale, referate etc., utilizate ulterior în formarea continuă a adulților: „Promovarea valorilor europene și bunăstarea cetățenilor”; „Codul deontologic al bibliotecarului: conexiuni cu valorile general umane”; „Îmbunătățirea și protejarea calității mediului”; „Egalitatea între femei și bărbați”; „Promovarea solidarității și respectului reciproc” etc. (aceste subiecte pot fi completate de către formabili în funcție de specificul comunității);

▪ lecturi profesionale (bibliografia ciclului de instruire „Biblioteca-rul – promotor al valorilor europene”; bibliografia poate fi completată cu informațiile bibliografice din „Referințele bibliografice”; la fel recomandăm a completa lista în funcție de specificul contingentului de formabili):

▪ ALBU, Nadejda. Citind, descoperim valori / Nadejda Albu // *Învățătorul Modern* : Revistă științifico-metodică. - 2021. - Nr 4. - P. 76-78.

▪ BOTEZATU, Angela. Implicarea tinerilor în promovarea valorilor europene și dezvoltarea competențelor profesionale / Angela Botezatu, Valeria Cabac, Daniela Plămădeală // *Pro Business Together* : tendințe, provocări, soluții. : Conferința științifico-practică online pentru elevi și cadre didactice din învățământul profesional tehnic, ediția a 3-a, 22 noiembrie 2022. - 2023. - P. 19-23.

▪ COJOCARU, Inga. Unele aspecte privind relația dintre valorile europene și valorile naționale / Inga Cojocaru // *Filosofia și perspectiva umană*. : Materialele Conferinței Științifice consacrată Zilei Mondiale a Filosofiei, 17 noiembrie 2016, Chișinău. - 2017. - P. 130-134.

▪ CONSILIUL Uniunii Europene. Recomandarea consiliului privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării : [din 22 mai 2018]. Mod de acces: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0607\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0607(01)) (accesat 2.02.2024).

▪ GORCEAG, Andriana. Integrarea valorilor național-europene ale educației umaniste / Andriana Gorceag // *Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă* : Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională, 31 ianuarie-1 februarie 2020, Chișinău, [Ed. a 3-a]. - P. 274-277.

▪ MORARU, Victor. Valențele valorilor europene / Victor Moraru // *Moldoscopie* : Probleme de analiză politică. - 2016. - Nr 2. - P. 111-120.

▪ PÎRȚAC, Grigore. Respectarea Drepturilor Omului și a Statului de Drept – valoare fundamentală a Uniunii Europene = Respect of Human Rights and State of Law - the fundamental value of the European Union / Grigore Pîrțac, Alina Țurcanu // *Vector European* : Revistă de cercetări socio-umanistice. - 2019. - Nr 2. - P. 48-53.

▪ PROMOVAREA valorilor sociale în contextul integrării Europene, conf. intern (2018; Chișinău). Materialele conferinței internaționale „Promovarea valorilor sociale în contextul integrării Europene”, 4 mai 2018, Chișinău. - Chișinău : Lira, 2018. - 434 p. - ISBN: 978-9975-3185-7.

▪ **REPUBLICA** Moldova și Uniunea Europeană : Dimensiunile cooperării / Ion Guceac, Victor Juc, Victor Moraru [et al.]; coordonator : Victor Juc. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 116 p. – ISBN: 978-9975-3043-5-1.

▪ **ROȘCA**, Ludmila. Valorile europene – bază a eficienței guvernării în statele democratice = European white elm / Ludmila Roșca // Conferința Internațională Jean Monnet „Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității”. : Acțiune din Proiectul Jean Monnet „Centru de Excelență : „Consolidarea sustenabilității democrației prin educație civică”, 101085234 - SDSCE. – Chișinău : Print-Caro, 2023. – P. 24-36.

▪ **ȘTEFAN**, Cristina. Valori practice / Cristina Ștefan // Tribuna învățământului. : Revistă editată de Grupul Editorial ART. Serie nouă. - 2021. – Nr 20-21. – P. 112-117.

Impact preconizat al ciclului de instruire:

Instruirea cel puțin a câte un formator din rețea/instituție; bibliotecarii vor înțelege conținuturile valorilor europene și vor deveni promotori ai acestora în comunități; bibliotecarii vor completa/revizui/îmbunătăți politicile și practicile existente în dezvoltarea competențelor utilizatorilor/membrilor comunității, al învățării non-formale, în scopul aplicării celor învățate în cadrul ciclului de instruire; formabilii vor identifica nevoile și vor consolida implicarea cetățenilor, dimensiunile sociale și civice ale comunității; formabilii vor colabora și coopera prin informare/învățare reciprocă, schimb de bune practici, în vederea promovării valorilor comune; bibliotecarii vor facilita accesul utilizatorilor/membrilor comunităților la resursele informaționale ale Uniunii Europene, la informația despre fondurile structurale și de investiții europene, Europa creativă, Europa pentru cetățeni, programul „Drepturi, egalitate și cetățenie” etc.

Concluzii

Recomandarea din 22 mai 2018 a Consiliului Uniunii Europene privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a învățării, strategia de țară „Moldova Europeană 2030” orientează bibliotecile de a intensifica împărtășirea valorilor comune cu membrii comunităților, de a cultiva atitudini democratice și competențe sociale, civice și interculturale, de a consolida gândirea critică și cultura informației.

Ciclul de instruire recomandate în prezentul articol poate forma bibliotecarul ca un bun și convingător formator pentru membrii comunităților. Centrele biblioteconomice vor urmări cu atenție oferta educațională a CFPC BNRM, delegând formatorii din rețea/instituție pentru instruirile organizate în cadrul ciclului. Iar aceștia, la rândul lor, vor insista ca instruirea bibliotecarilor în rețea/instituție să includă dimensiunea europeană a valorilor umane, să asigure înțelegerea contextului european și a valorilor comune, conștientizarea unității și a diversității sociale, culturale și istorice a Uniunii și a statelor membre ale Uniunii, ale celor în proces de aderare.

Referințe bibliografice:

1. ALA's Core Competences of Librarianship. Approved and adopted as policy by the ALA Council, January 28, 2023. Disponibil: https://www.ala.org/educationcareers/sites/ala.org/educationcareers/files/content/2022%20ALA%20Core%20Competences%20of%20Librarianship_FINAL.pdf [accesat 2024-01-22].
2. CODUL deontologic al bibliotecarului. Aprobat la ședința plenară a Consiliului Biblioteconomic Național din 7 septembrie 2018. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Codul%20deontologic%20al%20bibliotecarului%20din%20Republica%20Moldova.pdf> [accesat 2024-01-30].
3. CORGHENCI, Ludmila. Deontologia profesională a personalului din bibliotecă. Suport în sprijinul formării profesionale continue nonformale. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Deontologia%20bib.pdf> [accesat 2024-01-30].
4. MACAVEI, Elena. Educația în spiritul valorilor europene și al integrării europene. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-34_7.pdf [accesat 2024-01-22].
5. RECOMANDAREA Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2018.189.01.0001.01.RON&toc=OJ:C:2018:189:TOC [accesat 2024-01-29].
6. STRATEGIA națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Aprobata prin legea nr. 315 din 17.11.2022. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro [accesat 2024-02-22].
7. STUPINEAN, Ciprian. Gândirea computațională – o abilitate pentru oamenii moderni. Disponibil: <https://www.todaysoftmag.ro/article/2623/gandirea-computationala-o-abilitate-pentru-oamenii-moderni> [accesat 2024-01-29].

RESURSE INFORMAȚIONALE PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ

Natalia GULCO,

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

„În contextul procesului de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană (UE), având în vedere Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” [18], este foarte importantă informarea și comunicarea corectă despre UE în fiecare comunitate, asta demonstrând unitatea și sprijinul întregii societăți pentru proiectul de integrare europeană”, menționează Președinta Republicii Moldova Maia Sandu [3, 18].

În era actuală, când ne confruntăm cu riscurile și efectele negative ale dezinformării, manipulării informațiilor și a infodemiei, este crucial să ne bazăm pe surse verificate și de încredere. Astfel, noi, bibliotecarii, trebuie să ne orientăm în resursele informaționale bogate și diverse ale UE – un flux de informații care este în continuă creștere și schimbare.

Principala valoare adăugată a surselor UE este că acestea oferă cetățenilor informații obiective, actualizate și complete despre UE.. Potrivit părților interesate intervievate, există o valoare adăugată inerentă a găsirii de informații despre UE direct de la sursă, care este văzută de cetățeni ca oferind informații mai demne de încredere și mai complete decât alte publicații disponibile din afara UE.[16, 19]

În prezentul articol sunt reflectate cele mai importante resurse informaționale în format electronic privind tematica europeană, destinate utilizării de către biblioteci în relațiile cu utilizatorii, membrii comunităților. Pentru fiecare resursă informațională sunt prezentate datele de acces și o prezentare succintă. Este vorba despre următoarele resurse informaționale:

- *Site-ul oficial al UE;*
- *Portalurile principalelor instituții UE (Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul European/ Consiliul Uniunii Europene);*
- *Portalul oficiului pentru publicații al UE;*
- *Surse de informare utilizate, promovate și recomandate de Centrul Pro-European de servicii și comunicare (CPESC) al BNRM;*
- *Bibliotecile instituțiilor UE.*

Site-ul oficial al Uniunii Europene

Site-ul interinstituțional <https://european-union.europa.eu> este website-ul oficial al UE și este cel mai indicat punct de pornire dacă sunteți în căutarea de informații și servicii oferite de UE, dar nu aveți cunoștințe și abilități suficiente pentru a naviga și a explora celelalte site-uri ale UE. Scopul site-ului este de a aduce cetățenii mai aproape de Uniunea Europeană, oferindu-le acces la informații despre instituțiile UE, politici, programe de finanțare și activitățile desfășurate.

„Portalul Portalurilor UE” oferă acces celor interesați la o varietate de site-uri și resurse, care acoperă diferite aspecte ale UE. Prin intermediul portalului, utilizatorii pot explora diversele domenii de interes ale UE și pot accesa linkuri către alte site-uri relevante pentru informații suplimentare.

În 1995, website-ul Europa a debutat cu un conținut limitat în 3 limbi, care a devenit curând unul dintre cele mai vizitate site-uri din lume. Portalul Europa rămâne extrem de popular, continuând să fie o sursă de încredere pentru informații despre UE și activitățile sale.: în fiecare secundă este vizitat de către 11 utilizatori; aceasta înseamnă aproape 1 milion de vizitatori pe zi și mai mult de 30 de milioane pe an (date pentru anul 2020) [8].

În prezent conținutul prioritar (legislație, principalele documente de politică și unele dintre cele mai vizitate pagini web) este disponibil în toate cele 24 de limbi oficiale ale UE. UE ajustează în mod continuu instrumentele și produsele sale web, precum și sensibilizarea digitală pentru a face față provocărilor unui mediu de comunicare în continuă evoluție. Asigură furnizarea informațiilor proactive clare, precise, cuprinzătoare și operative, dar și informații reactive, inclusiv în perioade de criză [11, 15,16,19]

Structura site-ului include șase compartimente: 1) Principii, țări, istorie; 2) Instituții, legislație, buget; 3) Priorități și acțiuni; 4) Viața, munca și studiile; 5) Noutăți și evenimente; 6) Contacte ale instituțiilor UE. Fiecare compartiment este un fel de ghid pentru un număr mai mare de pagini și link-uri pe o anumită temă/subiect. *Caseta de căutare* este amplasată în partea dreaptă-sus a paginii. După introducerea cuvântului cheie, sunt afișate rezultatele care pot fi filtrate după diferite criterii: data, limba, formatul.

Portalurile principalelor instituții ale UE

- *Comisia Europeană* <https://ec.europa.eu> – site-ul reflectă informații despre prioritățile, politicile și serviciile instituției. Compartimentele principale: Strategii și politici; Despre Comisia Europeană; Spațiul presei; Publicații;

- *Parlamentul European (PE)* <https://www.europarl.europa.eu> - Compartimentele principale: Actualitate; Teme; Deputați europeni; Despre Parlament; Ședințe plenare; Comisii; Delegații; Alegeri; Observatorul legislativ; Centre Multimedia; Site-ul Președintelui Parlamentului <https://the-president.europarl.europa.eu>; Prezentarea completă a site-ului (harta Site-ului) - <https://www.europarl.europa.eu/portal/ro/sitemap>;

- *Consiliul European, Consiliul Uniunii Europene (a nu se confunda cu Consiliul Europei)* [2,13] <https://www.consilium.europa.eu> - Portalul conține informații despre organizarea și rolul Consiliului UE, a Consiliului European și a Eurogrupului, cele mai recente evoluții în ceea ce privește activitățile acestor instituții. *Compartimentele principale:* Despre instituții; Subiecte; Reuniuni; Știri și mass-media; Cercetare și publicații; Consiliul European; Consiliul UE; Politici.

Pentru a găsi informații despre politicile Uniunii Europene referitoare la un anumit domeniu/subiect poate fi accesat site-ul oficial al UE - compartimentul „Priorități și acțiuni” - Acțiuni pe domenii - https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic_ro și portalurile Comisiei Europene - compartimentul „Strategii și politici” - Politici și inițiative https://commission.europa.eu/strategy-and-policy_ro, a Parlamentului European - compartimentul „Teme” - <https://www.europarl.europa.eu/topics/ro/all>, a Consiliului UE – compartimentul „Subiecte” <https://www.consilium.europa.eu/ro/topics/> și compartimentul „Politici” <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/>;

De exemplu, despre politici/acțiuni ale UE în domeniul culturii pot fi găsite informații pe patru portaluri:

- *site-ul Europa*, compartimentul „Priorități și acțiuni”, la rubrica „Acțiuni pe domenii” https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic_ro – „Cultura”, care ne redirecționează la „Celebrarea patrimoniului cultural și a diversității culturale a Europei” https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/culture_ro (cu mai multe surse, dintre care accesăm linkul „Cultură, patrimoniu,

sport în UE” - https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/culture-heritage-sport-eu_ro

- *site-ul Comisiei*, compartimentul „Politici și inițiative”, alegem „Cultura”, care ne redirecționează la site-ul - <https://culture.ec.europa.eu>;

- *site-ul Parlamentului*, compartimentul „Educație, tineret și cultură” <https://www.europarl.europa.eu/topics/ro/topic/education-youth-and-culture>;

- *site-ul Consiliului UE*, compartimentul „Subiecte”, alegem „Cultura” <https://www.consilium.europa.eu/ro/topics/culture>.

Pe lângă aceste patru instituții principale menționate, funcționează și Curtea de Justiție a UE, Banca Centrală Europeană, Curtea de Conturi Europeană, precum și o serie de organisme, servicii interinstituționale, agenții descentralizate, agenții executive, care joacă roluri specializate pentru a sprijini UE în îndeplinirea sarcinilor.

Cunoașterea resurselor informaționale ale acestor organisme/agenții va constitui un avantaj pentru cei interesați în căutarea informațiilor de specialitate potrivit domeniilor lor de competență. Spre exemplu, în cazul referințelor *în domeniul Politica externă și de securitate comună* – pot fi consultate site-urile Agenției Europene de Apărare, Institutului pentru Studii de Securitate al UE, Centrului Sate-litar al UE. Pentru a obține informații oficiale *în domeniul educației și formării profesionale* – poate fi explorat site-ul Centrului European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop), în dome-niul *securității cibernetice* – site-ul Agenției UE pentru Securitate Ci-bernetica (ENISA); despre *programe ale UE pentru educație, cultură, audiovizual, sport, cetățenie și voluntariat* aflați pe site-ul Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA), etc.

Lista tuturor structurilor UE cu linkuri la resursele informaționale ale acestora pot fi accesate din pagină sau direct în *Baza de date ale insti-tuțiilor/organismelor UE* - https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies_ro.

Selectarea informației poate fi efectuată după cuvânt-cheie, tipul organizației și subiect.

Portalul oficiului pentru publicații al UE

Misiunea Portalului oficiului pentru publicații al Uniunii Europene este să susțină elaborarea politicilor UE și să se asigure, că informațiile și datele UE sunt *disponibile, accesibile și reutilizabile* pentru persoane, întreprinderi și administrații publice din întreaga UE și dincolo de aceasta. *Viziunea* oficiului – *O Uniune Europeană bine informată, cu acces rapid și eficient la informații și cunoștințe fiabile*, beneficiind de toate oportunitățile oferite astfel societății și economiei.[12].

Publicațiile UE au fost percepute ca având valoare adăugată UE în 4 domenii principale: 1) oferă informații obiective, actualizate și complete despre UE, programele și acțiunile acesteia, 2) includ exemple clare despre modul în care este UE benefică în viața de zi cu zi a cetățenilor săi; 3) umple un gol de informații despre UE, programele și acțiunile sale; și 4) oferă o perspectivă UE asupra domeniilor politice specifice și a altor subiecte de interes pentru cetățenii UE [11,15,16,19].

Oficiul publicațiilor gestionează mai multe site-uri care oferă acces la colecții <https://op.europa.eu/ro/web/about-us/sitemap>. Portalul oficiului publicațiilor UE este punctul central de acces la:

- *Legislația UE* prin EURLEX <https://eur-lex.europa.eu> și prin Bază de date „Legislația UE în vigoare” <https://op.europa.eu/ro/web/eu-law-in-force> ;

- *Date europene* prin <https://data.europa.eu/en>. Portalul oferă acces la seturile de date deschise ale instituțiilor, organismelor și agențiilor UE. Aceste date pot fi descărcate și reutilizate gratuit, atât în scopuri comerciale, cât și necomerciale. Reprezintă un punct central de acces la datele deschise europene provenite de la portalurile internaționale, ale UE, naționale, regionale, locale și portalurile de geodată. Acesta consolidează fostul Portal de date deschise al UE și Portalul European de date;

- *Oportunități de afaceri în UE* prin „Baza de date electronică zilnică a licitațiilor” (TED) <https://ted.europa.eu/ro> ;

- *Rezultatele cercetărilor UE* prin CORDIS <https://cordis.europa.eu>;
- Sursa solicitată de către bibliotecari *Publicațiile UE* <https://op.europa.eu/ro/web/general-publications/publications>, care include 100 000 de titluri provenind de la instituțiile, agențiile și organismele UE, cu publicații peste 50 de limbi [4,9]. Versiunile electronice ale publicațiilor disponibile pot fi vizualizate sau descărcate

gratuit. Pe prima pagină a site-ului sunt afișate următoarele secțiuni pentru selectarea publicațiilor: „Cum funcționează UE”, „Date concrete despre UE”, „Pactul verde și energia”, „Materiale educaționale”. Totodată, sunt prezentate și „Pachete tematice”, cum ar fi: publicații recente, hărți, spațiul micilor europeni, resurse pentru elevi, studenți și profesori, mediul înconjurător, inteligența artificială etc. Site-ul oferă mai multe opțiuni de navigare și de căutare, inclusiv în funcție de cuvinte-cheie, titlu, autor și limbă <https://op.europa.eu/en/more-search-options>.

Surse de informare utilizate, promovate și recomandate de CPESC

Având în vedere experiența vastă a CPESC în domeniul informării europene [1,14], recomandăm de a utiliza în activitatea bibliotecară următoarele resurse (alături de cele menționate mai sus):

- *Fișele descriptive despre Uniunea Europeană*

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/home> - oferă nespecialiștilor, într-o manieră simplă, concisă și exactă, o privire de ansamblu asupra instituțiilor și politicilor UE, precum și asupra rolului pe care Parlamentul European îl joacă în evoluția acestora. Cuprins – <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/contents> ;

- *Sintezele legislației UE* –

<https://eur-lex.europa.eu/browse/summaries.html?locale=ro> - conțin informații referitoare la principalele aspecte ale legislației, politicilor și activităților UE, într-o prezentare clară, concisă și lizibilă. Ele se adresează publicului larg, nespecializat și acoperă 32 de tematici care corespund activităților Uniunii Europene;

- *EUR-Lex* <https://eur-lex.europa.eu> – este un portal care oferă acces la legislația UE, fiind cea mai cuprinzătoare sursă oficială de documente legislative ale UE. Este disponibil în 24 de limbi oficiale ale UE și este actualizat zilnic. Pe acest portal pot fi accesate următoarele documente legislative ale UE: tratate, acte legislative ale instituțiilor UE, documente pregătitoare referitoare la legislația UE, jurisprudența UE, acorduri internaționale etc. Portalul oferă posibilitatea de a consulta toate edițiile Jurnalului Oficial al Uniunii Europene (JO) <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html> .

EUR-Lex este înzestrat cu un motor de căutare foarte avansat <https://eur-lex.europa.eu/advanced-search-form.html>. O asistență

detaliată despre opțiunile și posibilitățile de navigare prin conținut și găsim a informațiilor relevante este prevăzută aici:

<https://eur-lex.europa.eu/content/help.html>

În contextul accelerării procesului de armonizare a legislației naționale cu legislația UE, inclusiv în domeniul culturii care include și politicile ce vizează bibliotecile, EUR-Lex devine o sursă de acces prețioasă la documentele primare oficiale ale UE [10].

▪ *Resursele Serviciului de Cercetare și Analiză Parlamentară Europeană (EPRS)* <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/ro/stay-informed/research-and-analysis>. EPRS oferă servicii de cercetare cuprinzătoare și suport analitic membrilor Parlamentului European, comisiilor sale parlamentare și Parlamentului European în ansamblu. EPRS furnizează informații independente, obiective și autoritare și produce o gamă largă de publicații cu un conținut bogat și ușor de citit, referitoare la principalele politici și acte legislative ale UE.

✓ *Think Tank-ul PE* - pe prima pagină, poate fi efectuată selecția ultimelor publicații după tipul publicației: Pe scurt, Sinteze, Analize detaliate și Studii. *Căutarea avansată*

(<https://www.europarl.europa.eu/thinktank/ro/research/advanced-search>) permite rafinarea rezultatelor cu următoarele filtre: tipul publicației, zona geografică, domeniul tematic, autor, cuvânt-cheie, sursa, data;

✓ *Blogul EPRS* <https://epthinktank.eu> ;

✓ *Sinteze tematiche* <https://epthinktank.eu/topical-digests> ;

✓ *Ce face Europa pentru mine* – <https://what-europe-does-for-me.europarl.europa.eu/ro/home>: oferă informații detaliate privind impactul UE asupra vieții cetățenilor și a comunităților locale;

▪ *SPAȚIUL ÎNVĂȚĂRII*: materiale educaționale, jocuri și chestionare https://europa.eu/learning-corner/home_ro ;

▪ *EUROSTAT* – portal al Oficiului de statistică al UE <https://ec.europa.eu/eurostat> publică statisticile oficiale armonizate ale UE și ale zonei euro și oferă o imagine comparabilă, demnă de încredere și obiectivă a schimbărilor ce au loc în Europa. Statisticile Eurostat pot fi căutate pe teme și/sau în ordine alfabetică. Site-ul „Statistics explained” (Statistici pe teme/publicații statistice) clarifică statisticile UE;

▪ *Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)* <https://fra.europa.eu> : centru de referință și de excelență unic și independent pentru promovarea și protecția drepturilor omului în UE. Oferă asistență și expertiză independentă, bazată pe dovezi, în domeniul drepturilor fundamentale. Site-ul FRA oferă informații detaliate

despre *Carta drepturilor fundamentale a UE*, drepturile consacrate în acțiunile de apărare și promovare a acestor drepturi și ceea ce este mai important, pune la dispoziție *instrumente avansate și produse elaborate* - în special:

✓ *Sistemul EFRIS* adună informații despre respectarea drepturilor în statele membre ale UE și unele țări candidate cu statut de observator în acest instrument.

✓ *Charterpedia*, o sursă unică online de informare despre drepturile fundamentale de care beneficiază cetățenii în baza legislației UE. Aceasta oferă explicații oficiale pentru fiecare prevedere din Cartă în toate cele 24 de limbi oficiale ale UE.

✓ *Compendiul de practici privind discursul de ură* conține practici pentru combaterea crimei de ură din întreaga UE. Scopul compendiului este de a ajuta factorii de decizie și practicienii să înțeleagă ce se întâmplă în alte părți ale UE pentru combaterea crimei de ură și care elemente ar putea fi adaptate pentru utilizare în propriile contexte naționale.

Alte recomandări:

- *EUROPEANA* – platforma patrimoniului cultural digital, din colecțiile a peste 3500 de instituții culturale, precum biblioteci, arhive, galerii, muzee și alte colecții - <https://www.europeana.eu/ro> . O descriere mai detaliată și recomandări privind utilizarea acestei platforme pot fi accesate pe portalul de bloguri CPESC [7, 17, 20];

- *Lista surselor privind documentele oficiale ale UE* :

https://commission.europa.eu/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/access-documents/how-access-commission-documents_ro

- *Consultați resursele oficiale privind relațiile UE cu Republica Moldova și procesul de aderare al RM la UE:*

- ✓ Delegația UE în Republica Moldova -

https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldova_en

- ✓ EU Neighbours East

<https://eunighbourseast.eu/ro/countries/moldova>

- ✓ Politica de extindere a UE. Moldova

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/moldova>

- ✓ Politica europeană de vecinătate: Moldova https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/moldova_en

✓ Relațiile comerciale ale UE cu Moldova. Date, cifre și ultimele evoluții. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/moldova_en

✓ Relațiile UE cu Republica Moldova
<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eastern-partnership/moldova>

✓ UE pentru Moldova <https://eu4moldova.eu/ro/eu-and-moldova>

Bibliotecile instituțiilor europene

Un interes deosebit pentru bibliotecari prezintă resursele online cu acces deschis, în special bibliotecile și bibliografiile digitale, care pot fi explorate pentru a ajuta utilizatorii în căutarea materialelor relevante domeniilor lor de interes:

Biblioteca Comisiei Europene oferă o gamă largă de resurse online valoroase, cum ar fi:

▪ *Find-eR – Catalogul bibliotecilor Comisiei Europene* oferă acces la date, informații și cercetări despre integrarea și politicile UE, legislație, economie, politică, relații internaționale și altele <https://tinyurl.com/4fux4b6v> Selectând „Elec-tronical resources” recurgem la filtre pentru perioadă, limbă și tip de documente. După obținerea rezultatelor căutării, putem aplica filtre suplimentare pentru a rafina rezultatele, în special „Disponibilitatea” (Availability) (alegem „Open acces” și „Available online”);

▪ *Ghidurile Bibliotecii* <https://ec-europa-eu.libguides.com> oferă o selecție de resurse de informații referitoare la: principalele politici UE, competențe pentru elaborarea politicilor, informații despre țări, integrarea europeană, ungherașul eBiblioteca cu resurse tematice;

▪ *Acces deschis* https://ec.europa.eu/libraries/links_en.htm – *Lista resurselor cu acces deschis pe domenii* (Educație; Integrare în UE; Legislația și publicațiile UE; Mediu înconjurător; Economie) ; *Lista Instrumentelor de căutare cu acces deschis* (motoare de cautare, directorii, repozitorii) https://ec.europa.eu/libraries/links_en.htm

Biblioteca Consiliului UE

<https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library> oferă acces la o gamă largă de resurse informaționale axate pe domenii precum politicile UE, integrarea europeană și statele membre, dreptul, științele politice, relațiile internaționale, limbile și altele:

▪ *Catalogul online Eureka* include cărți și publicații periodice electronice, articole și baze de date cu informații online, precum și numeroase publicații cu acces deschis. <https://tinyurl.com/4e78kvnt>

În Eureka putem descoperi 3 colecții unice gestionate de biblioteca Consiliului:

✓ *Bibliografiile Consiliului* <http://tinyurl.com/yau8yee4> – o colecție de publicații de cercetare privind Consiliul European, Consiliul UE și secretariatul general al Consiliului;

✓ *Colecția „Think Tank Review”* <https://tinyurl.com/xzh22p4c> – lucrări de cercetare privind UE publicate de instituții de cercetare, universități, grupuri de reflecție din întreaga lume;

✓ *Ghidurile bibliotecii Consiliului*

<https://consilium-europa.libguides.com> - o selecție de resurse informaționale: baze de date cu informații, cărți electronice, articole și publicații ale UE. *Structura Ghidului Bibliotecii* include compartimente separate pentru Cărți/articole/informații CE și Publicații UE/materiale mass-media/Informații suplimentare (de exemplu: Extinderea UE - <https://consilium-europa.libguides.com/c.php?g=714041&p=5165967>). Marea majoritate a materialelor este disponibilă în acces deschis, în afară de cărți, care au acces restricționat pentru utilizatorii Bibliotecii;

• *Blog* - <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog> administrat de echipa bibliotecii în vederea diseminării resurselor bibliografice și de cercetare a bibliotecii Consiliului; conține sugestii de lectură și note ale bibliotecii pe teme legate de UE.

Concluzii:

CPESC ca o structură specializată în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii, începe orice acțiune/activitate prin căutarea, consultarea și cercetarea resurselor oficiale ale structurilor europene, în special ale UE. Este vorba atât despre realizarea de referințe tematice, organizarea expozițiilor și evenimentelor, cât și despre postarea informațiilor pe Portalul de bloguri al CPESC cu privire la publicații noi, baze de date, noutăți despre evoluția procesului de aderare a RM la UE și altele [14]. Resursele informaționale ale Uniunii Europene sunt permanent monitorizate și se lucrează cu acestea în mod constant. Experiența și recomandările privind orientarea în aceste mase gigantice de informații sunt reflectate de CPESC prin menținerea și actualizarea Portalului de bloguri <https://cpescmdt.blogspot.com>. Portalul a fost lansat în anul 2011 în scopul promovării valorilor europene și

sprijinirea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, în acest sens fiind create peste 2000 de postări despre posibilitatea accesării și utilizării resurselor UE. Recomandăm bibliotecarilor de a consulta sistematic acest blog pentru a descoperi și a explora resursele informaționale europene.

Referințe bibliografice:

1. CARAUȘ, Elena; GULCO, Natalia. Centrul pro-european de servicii și comunicare – contribuția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la procesul de informare. *Magazin bibliologic*. 2012, nr. 1/4, pp. 41-48. ISSN 1857-1476. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin_bibliologic_2012_1-4.pdf [accesat 2024-02-23].

2. CoE și UE - organizații separate, cu roluri diferite, dar complementare. Disponibil: <https://cpescmd2.blogspot.com/2018/05/coe-si-ue-organizatii-separate-cu.html> [accesat 2024-02-17].

3. COMUNICAT de presă al Președinției Republicii Moldova din 22.02.2024. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/comunicate-de-presa/presedinta-maia-sandu-a-discutat-cu-mai-multi-oameni-de-cultura-despre-referendumul-privind-aderarea-la-ue> [accesat 2024-02-23].

4. CUM să valorificăm la maximum informațiile despre UE. Informații și date despre UE în toate limbile oficiale ale UE. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al UE, 2022. 16 p. ISBN 978-92-78-43260-7. Disponibil: <https://data.europa.eu/doi/10.2830/711160> [accesat 2024-02-23].

5. EU sources and information: EC Library Guide /European Commission Library. Disponibil: https://ec-europa-eu.libguides.com/EU_sources [accesat 2024-02-20].

6. GEANĂ, Elena-Zenovia. Surse de informare privind Uniunea Europeană. București : Institutul European din România, 2003. 79 p. ISBN: 973-86223-9-5.

7. GULCO, Natalia, SILIVESTRU, Diana. European Education in the Republic of Moldova/ EUROPEANA pro, 10.02.2020. Disponibil: <https://pro.europeana.eu/post/europeana-education-in-the-republic-of-moldova> [accesat 2024-02-17].

8. FROM a retro 1995 to Y2K to today: 27 years of europa.eu/ European Commission. Disponibil: <https://europeancommission.medium.com/from-a-retro-1995-to-y2k-to-today-25-years-of-europa-eu-website-85788fe67656> [accesat 2024-02-23].

9. HOW to get the most out of EU information Services for librarians and information providers? Luxemburg: Publications Office of the European Union, 2023. 24 p. ISBN: 978-92-78-43676-6. Disponibil: <https://data.europa.eu/doi/10.2830/123021> [accesat 2024-02-20].

10. MEDAK, Vladimir, VE HAR, Primož. Armonizarea legislației ca element cheie pentru succesul procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană : Manual. Chișinău. 2022. 167 p. ISBN: 978-9975-0-0654-5.

11. MANAGEMENT plan 2023. Publications Office of the European Union. Luxembourg, 2023. 37 p.[citat 20.02.2024]. Disponibil: <https://op.europa.eu/s/zgQJ> [accesat 2024-02-20].

12. OFICIUL pentru Publicații al UE: Misiunea noastră, Viziunea noastră, Valorile noastre. Disponibil: <https://op.europa.eu/ro/web/about-us/about-publication-office-of-the-european-union> [accesat 2024-02-18].

13. ORGANISMELE europene: a nu se confunda. Disponibil: <https://cpescmd2.blogspot.com/2018/05/coe-si-ue-organizatii-separate-cu.html> [accesat 2024-02-17].

14. PORTALUL de bloguri al CPESC <http://cpescmdt.blogspot.md> (Baze de date europene <http://cpescmd.blogspot.md>; Documente și comunicare <https://cpescmdlib.blogspot.md>; Dosare tematice <http://cpescmd2.blogspot.md> [accesat 2024-02-20].

15. PUBLICATIONS Office of the European Union strategic objectives 2017-2025. Revision June 2020. Luxembourg, 2020. 24 p. Disponibil: <https://data.europa.eu/doi/10.2830/349855> [accesat 2024-02-20].

16. REVIEW of European Commission publications for citizens COMM.A.2./18/2019/Lot 1 Final Synthesis Report Authors: Charlotte Ruitinga, Lynn Davies, Toms Feifs, Luca Mobilio, Ionela Bulceag and Milda Butkute . - 2021. – 171 p. Disponibil: https://commission.europa.eu/system/files/2021-06/ecorys_citizens_publications_final_synthesis_report.pdf [accesat 2024-02-12].

17. SILIVESTRU, Diana; GULCO, Natalia. Europeana devine prietenul cultural al elevilor și profesorilor din Republica Moldova Magazin bibliologic. 2020, nr. 1/2, pp. 84-88. <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202020.pdf> [accesat 2024-02-24].

18. STRATEGIA națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro [accesat 2024-02-20].

19. STRATEGIC Plan 2020-2024/DG COMMUNICATION. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020. 50 p. Disponibil: https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/comm_sp_2020_2024_en.pdf [accesat 2024-02-20].

20. 3 caracteristici importante ale noului website - Colecții EUROPEANA. Disponibil: <https://cpescmd.blogspot.com/2020/04/3-caracteristici-importante-ale-noului.html> [accesat 2024-02-20].

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR UTILIZATORILOR PRIVIND VALORILE UNIUNII EUROPENE

Ecaterina DMITRIC,
Margareta CEBOTARI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Prioritățile și inițiativele anului profesional 2024 sunt axate pe mai multe subiecte ce țin de implicarea bibliotecilor în realizarea genericului anului profesional 2024 – *Implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*.

Una din inițiative orientează *Bibliotecile în susținerea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*, abordând promovarea de către biblioteci a valorilor europene prin activități educaționale și integrarea acestora în conținuturile serviciilor de bibliotecă etc. Această inițiativă presupune dezvoltarea competențelor utilizatorilor privind cunoașterea și respectarea valorilor Uniunii Europene [6].

În ajutorul realizării acestei priorități bibliotecile pot presta un nou serviciu de instruire nonformală cu genericul „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității”. Acest serviciu e în realizarea obiectivelor ediției a 7-a a Programului Național *LecturaCentral-2024*, activitățile bibliotecilor în acest an fiind ghidate spre „*Promovarea valorilor europene prin lectură*”.

Impactul preconizat al ediției a șaptea a Programului rezultă în sporirea încrederii membrilor comunităților în lectură, ca parte integrantă indispensabilă a dezvoltării durabile și a transformării pozitive a societății, asigurată prin capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor de lectură pentru dezvoltarea personală prin utilizarea resurselor informaționale, serviciilor și produselor bibliotecii. Prin contribuirea la procesul de educație a membrilor comunităților, de însușire și respectare a valorilor fundamentale europene, ediția a șaptea a Programului Național *LecturaCentral-2024* (PNLC) va fortifica impactul social și imaginea bibliotecii în comunitate.

Abordarea promovării valorilor europene prin prisma lecturii, va contribui la alinierea culturii naționale la nivelul valoric al culturii europene [9].

Scopul serviciului „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității”

O valoare este un mod de viață, un mod de a te comporta și a acționa când consideri că ceva este foarte important. O valoare servește drept model de referință și ne ajută să facem alegerile corecte, ajutându-ne astfel să trăim împreună în armonie. Avem valori personale, valori familiale, există de asemenea valorile sprijinite de societate, de țara în care trăim și valori comune. Valorile sunt reguli sau principii care sunt importante pentru noi și pe care vrem ca ceilalți să le respecte.

Valorile care stau la baza integrării europene au fost discutate pe larg în ultimii ani, datorită mai multor evoluții majore în guvernanta UE. Extinderea Uniunii Europene și procesul de elaborare a constituției UE au determinat necesitatea de a pune în discuție revendicările țărilor membre, pentru definirea unor valori comune care sunt în stare de a ține împreună țările și cetățenii europeni și de a justifica politicile publice europene. Cu toate acestea, rezistențele crescând la europenizare au arătat că interpretările acestor valori comune pot diferi de la o țară la alta [10].

În acest context este necesar de a construi o identitate europeană, dar care nu neagă identitatea națională și nu presupune decizerea de propriile valori și idealuri. Devizul Uniunii Europene fiind „Unitate în diversitate” are în vedere prezervarea specificului național, dar și cunoașterea și înțelegerea altor culturi [5]. În raport cu aceasta, promovarea valorilor europene pentru membrii comunității, oferă posibilitatea de a oferi un fundament în construirea unei identități europene bazate pe valorile naționale, dar și o imagine de sine puternic consolidată ca societate sau individualitate.

Serviciul de instruire nonformală „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității” va include activități, evenimente, lecții și altele, prin care va fi prezentată, explicată și justificată acțiunea UE în diverse domenii, inclusiv se va face referire la valori, la actorii care se referă la aceste valori și, în final, la semnificațiile și funcțiile care le sunt date.

Parlamentul European susține că bazele unei Europe unite au fost puse pe valori și principii fundamentale, care leagă țările și popoarele: respectul pentru demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile fundamentale ale omului, inclusiv cele ale minorităților. Astfel, Uniunea Europeană este întemeiată pe următoarele valori fundamentale:

- demnitatea umană (este inviolabilă, trebuie să fie respectată și protejată ca bază propriu-zisă a drepturilor fundamentale);

- libertatea (toate drepturile fiind protejate de Carta drepturilor fundamentale a UE);
- democrația (reprezintă piatra de temelie a funcționării UE);
- egalitatea (reprezintă factorul cheie al conceptului de cetățenie, al egalității între femei și bărbați etc.);
- statul de drept (UE se bazează pe statul de drept);
- drepturile omului (se află în centrul proiectului european și sunt prevăzute la articolul 2 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*) [8].

Valorile europene se bazează pe respectarea acestor șase valori fundamentale, promovarea cărora este acceptată de către biblioteci ca prioritate esențială a activității lor, răspunzând provocării consolidării valorilor europene comune. Prin urmare bibliotecile trebuie să se concentreze pe promovarea valorilor europene comune și a cetățeniei active. Educația ca mijloc de transmitere a valorilor europene este crucială în contextul societal și politic.

Promovarea valorilor comune este o prioritate pe agenda Europei. Educația este cel mai puternic instrument pentru a ajuta tinerii să dobândească valori comune și să construiască un sentiment comun de apartenență la nivel european. În contextul determinării țării noastre de a construi o societate modernă, axată pe cetățeni care se aliniază cu *Agenda de integrare „Moldova Europeană 2030”*, prin cunoașterea și respectarea valorilor europene, bibliotecile publice se pot implica în dezvoltarea competențelor utilizatorilor privind importanța valorilor europene pentru formarea deprinderilor de viață conform acestor principii și a atitudinilor de respectate a acestor valori de către fiecare membru al comunității.

Repere metodologice în sprijinul implementării serviciului de dezvoltare a competențelor

În conformitate cu metodologia de organizare a unui serviciu de bibliotecă, elaborată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, sunt necesare respectarea unor cerințe comune. Astfel componentele Portofoliului unui serviciu nou de bibliotecă trebuie să includă:

- *tipul serviciului* (ce fel de competențe va dezvolta); *scopul serviciului*; *obiectivele serviciului*; *grup țintă* (numărul participanților, vârstă, limbă, implicare gender, incluziune socială, interese tematice); *aspecte ce țin de incluziunea socială*; *durata/periodicitatea de prestare a serviciului*; *planul activităților din cadrul serviciului* (se prezintă

anual și include toate activitățile programate pentru un an); *resurse utilizate pentru desfășurarea serviciului* (umane, informaționale, fizice); *forme și metode a activităților de dezvoltare a competențelor*; *parteneri, colaborări, voluntari în implementarea serviciului nou de bibliotecă*; *promovarea serviciului nou de bibliotecă*; *locul prestării serviciului*; *impactul serviciului* [4].

Recomandăm de a elabora conceptul serviciului după următorul model:

Denumirea componentei	Conținut
Denumirea serviciului	Serviciu de instruire nonformală „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității”.
Tipul serviciului (competențe dezvoltate)	Promovarea valorilor europene prin activități de educație nonformală, orientate pentru formarea și dezvoltarea competențelor sociale, civice și de sensibilizare și expresie culturală.
Scopul serviciului	Centrarea eforturilor bibliotecarilor pentru promovarea, cunoașterea și respectarea valorilor europene prin forme și metode de educație nonformală incluzivă, accesibilă tuturor membrilor comunității.
Obiectivele serviciului	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Angajarea bibliotecii în cunoașterea, respectarea și promovarea valorilor Uniunii Europene; ▪ oferirea membrilor comunității a informațiilor veridice despre semnificațiile valorilor general umane, care stau la baza valorilor europene; ▪ analiza valorilor europene în contextul valorilor general umane ca fundament al educației, culturii, cetățeniei active, memoriei identitare, respectării statului de drept etc.; ▪ explorarea valorilor europene prin trei componente ale formării competențelor cheie: cunoștințe, deprinderi, atitudini; ▪ contribuții la formarea deprinderilor unui comportament european; ▪ promovarea valorilor și identității naționale; ▪ cunoașterea moștenirii culturale a Europei.

Grup-țintă	<p>Competențele-cheie sunt o combinație dinamică de cunoștințe, aptitudini și atitudini care pot fi dezvoltate pe tot parcursul vieții, începând de la o vârstă fragedă. În calitate de participanți pot fi utilizatorii bibliotecii, dar și orice membru al comunității. Se recomandă categorisirea grupului-țintă în funcție de criteriul vârstei:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ până la 16 ani (5-9 ani, 14 + ani etc.)▪ 17-34 ani▪ 35-64 ani▪ seniori (după 65 ani)
Durata/periodicitatea de prestare a serviciului	<p>Este necesar de a presta serviciul cu o periodicitate concretă (săptămânal, lunar, semestrial) și fără întrerupere.</p>
Forme și metode a activităților de dezvoltare a competențelor	<p>Formele și metodele de activități vor include ca puncte de reper abordarea valorilor europene. Enumerăm câteva forme și metode:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ activități educaționale nonformale▪ laboratoare/spații de promovare a cunoștințelor și de creație▪ lecții publice▪ reuniuni după interese (cluburi, reuniuni etc.)▪ discuții-dezbateri▪ cafenea literară (valorificarea operelor literare a moștenirii culturale naționale și europene, știință, muzică etc.)▪ jocuri de societate (care promovează valorile europene)

Activități realizate în cadrul serviciului	<p>Teme recomandate:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Carta drepturilor fundamentale a UE (conferință publică, expert invitat); ▪ Cunoașterea și asumarea valorilor europene: conexiuni în Codul deontologic al bibliotecarului (training profesional, formator din rețea/instituție); ▪ Național și Universal în cultura europeană (lecție publică, expert invitat); ▪ Educația în spiritul respectării valorilor europene (activitate în colaborare cu instituția de învățământ); ▪ Cunoașterea oportunităților de studii în țările europene și a modurilor de a avea acces la ele (training profesional, formator din rețea/instituție); ▪ Apartenența culturală la Europa și identitatea europeană (lecție publică, expert invitat); ▪ Modelul Social European (conferință publică, expert invitat); ▪ Beneficiile oferite de UE cetățenilor (lecție publică, expert invitat); ▪ Resurse informaționale pertinente privind Uniunea Europeană (expert invitat de la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul Pro-European de Servicii și Comunicare); ▪ Cunoașterea oportunităților de a călători în țările UE și a modurilor de a avea acces la informație (expoziție de documente);
Parteneri, colaborări, voluntari	<p><i>Parteneri potențiali:</i> instituții de învățământ, organizații neguvernamentale, asociații de nivel local și național, structuri specializate (de exemplu, Institutul European de Studii Politice din Moldova info@iespm.md)</p> <p><i>Colaborări:</i> în funcție de specificul activității programate din cadrul serviciului;</p> <p><i>Voluntari:</i> cadre didactice, elevi, studenți, experți, cercetători etc.;</p>

<p>Resurse utilizate pentru desfășurarea serviciului</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ resurse umane (echipa de implementare a serviciului). ▪ resurse informaționale (documente din colecțiile bibliotecii, resurse Internet, din colecții personale etc.). ▪ resurse materiale, fizice (spațiu, echipament tehnic: computere conectate la internet, proiector, aparat foto, imprimantă, videoproiector, hârtie, fișe color etc.). ▪ resurse financiare.
<p>Promovarea serviciului</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diseminarea informației despre serviciul prestat (informarea APL, membrii comunității prin rețele sociale, panou informațional al bibliotecii sau primăriei etc.). ▪ Utilizarea diferșelor mijloace de promovare, atât în formă tipărită cât și vizibilitate în mediul online.
<p>Impactul serviciului</p>	<p>Indicatori statistici</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de activități organizate în cadrul serviciului. ▪ Numărul de participanți care utilizează serviciul pe parcursul anului (după criteriile de vârstă). ▪ Parteneriate noi dezvoltate în cadrul serviciului etc. <p>Indicatori de performanță</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Grad de satisfacție a utilizatorilor : $\frac{\text{Nr de feedback-uri pozitive}}{\text{Nr. total de feedback-uri}} \times 100\%$ ▪ Accesibilitatea publicațiilor despre UE în colecțiile bibliotecii: $\frac{\text{Nr de resurse despre UE accesibile}}{\text{Nr. total de resurse în colecție}} \times 100\%$ ▪ Grad de implicare a membrilor comunității în activitățile serviciului: $\frac{\text{Nr de participanți în cadrul serviciului}}{\text{Nr. total de locuitori din comunitate}} \times 100\%$ ▪ Grad de utilizare a tehnologiei în promovarea valorilor europene $\frac{\text{Nr de tehnologii moderne utilizate în promovarea valorilor europene}}{\text{Nr. total de tehnologii disponibile}} \times 100\%$ <p>Impact social:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dovezi obținute prin metoda interviului, observației, anchetei, sondajului etc. ▪ Amplificarea interacțiunii tehnologiilor informaționale cu membrii comunității, utilizarea aplicațiilor mobile, rețelelor sociale ale bibliotecilor în colectarea dovezilor impactului social (sondaj Google Forms etc).

Respectarea acestor etape va contribui la eficiența serviciului și obținerea impactului preconizat în cadrul organizării unui nou serviciu nou de bibliotecă, care răspunde necesităților de dezvoltare personală multilaterală a utilizatorilor și va asigura focalizarea societății pe cunoașterea valorilor europene.

Serviciul de instruire nonformală „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității” poate contribui la formarea competențelor cheie conform *Recomandării Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*. În mod deosebit acest serviciu formează competențe personale, sociale și de învățare, civice și de sensibilizare și expresie culturale, care asigură funcționalitatea și durabilitatea unei comunități [3].

Conținutul acestor competențe poate fi interpretat după cum urmează [2]:

- *Competențe sociale*: Competențele personale, sociale și de învățare înseamnă capacitatea de a reflecta asupra propriei persoane, gestionarea eficace a timpului și a informației, munca în echipă în mod constructiv, păstrarea rezilienței și gestionarea propriului proces de învățare și a carierei. Ele includ capacitatea de a face față incertitudinii și complexității, de a învăța să înveți, susținerea bunăstării fizice și emoționale, empatia și gestionarea conflictelor. Pentru a avea relații interpersonale și o participare socială de succes este esențială înțelegerea codurilor de conduită și a normelor de comunicare acceptate în general de diferite societăți și medii. Aceasta implică o cunoaștere a strategiilor de învățare preferate, cunoașterea nevoilor de dezvoltare a competențelor și a diferitelor modalități de a-și dezvolta competențele, precum și căutarea oportunităților și orientărilor privind educația, formarea și cariera sau a măsurilor de sprijin disponibile. Această competență se bazează pe o atitudine pozitivă față de propria bunăstare personală, socială și fizică și pe învățarea pe tot parcursul vieții. Ea se bazează pe o atitudine de colaborare, asertivitate și integritate. Aceasta cuprinde și respectul față de ceilalți și disponibilitatea de a depăși prejudecățile și de a ajunge la un compromis. Cetățenii ar trebui să aibă capacitatea de a identifica și stabili obiective, de a se motiva, precum și de a dezvolta reziliența și încrederea pentru a desfășura și a reuși în procesul de învățare pe tot parcursul vieții. O atitudine de soluționare a problemelor care sprijină

atât procesul de învățare, cât și capacitatea individuală de a aborda obstacolele și schimbările. Aceasta include dorința de a aplica experiențele anterioare de învățare și de viață și curiozitatea de a căuta oportunități de învățare și de dezvoltare în diverse situații din viață.

▪ *Competențe civice*: Competențele civice înseamnă capacitatea de a acționa în calitate de cetățeni responsabili și de a participa pe deplin la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice și politice, precum și a evoluțiilor și a durabilității la nivel mondial. Competențele civice se întemeiază pe cunoașterea conceptelor de bază cu privire la indivizi, grupuri, organizații de muncă, societate, economie și cultură. Aceasta presupune o înțelegere a valorilor comune europene, astfel cum sunt formulate la articolul 2 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* [1, 8]. Competențele civice includ cunoștințe despre evenimentele contemporane, precum și o înțelegere critică a principalelor evoluții ale istoriei naționale, europene și a lumii. În plus, aceasta include o cunoaștere a obiectivelor, valorilor și politicilor mișcărilor sociale și politice, precum și a sistemelor durabile, în special a schimbărilor climatice și demografice la nivel mondial și a cauzelor care stau la baza acestora. Cunoștințele despre integrarea europeană, precum și conștientizarea diversității și identității culturale în Europa și în lume reprezintă un aspect esențial. Acestea includ înțelegerea dimensiunilor multiculturale și socioeconomice ale societăților europene și a modului în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană. Competențele civice se referă la capacitatea de a se implica în mod eficient împreună cu ceilalți cetățeni în interes comun sau public, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a societății. Acest lucru implică gândirea critică și participarea constructivă la activitățile comunității, precum și la procesele decizionale de la toate nivelurile, de la nivel local și național până la nivel european și internațional. Acest lucru implică, de asemenea, capacitatea de a accesa, de a avea o înțelegere critică și de a interacționa atât cu formele tradiționale, cât și cu noile forme ale mass-mediei.

Respectarea drepturilor omului ca bază a democrației reprezintă fundamentul unei atitudini responsabile și constructive. Participarea constructivă implică disponibilitatea de a participa la procesul decizional democratic de la toate nivelurile, precum și la activitățile civice.

Aceasta include sprijinirea diversității sociale și culturale, a egalității între bărbați și femei și a coeziunii sociale, disponibilitatea de a respecta viața privată a altor persoane și a-și asuma responsabilitatea pentru mediu. Interesul față de evoluțiile politice și socioeconomice și comunicarea interculturală reprezintă premise necesare atât pentru a depăși prejudecățile, cât și pentru a se ajunge la un compromis atunci când este necesar și pentru a se asigura justiția socială și de echitate.

▪ *Competențe de sensibilizare și expresie culturală:* Competențele de sensibilizare și expresie culturală implică înțelegerea și respectul față de modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale. Aceasta implică participarea la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea ideilor proprii și a sentimentului de apartenență sau a rolului culturii în societate în diverse moduri și contexte.

Această competență necesită cunoașterea culturilor și modurilor de exprimare locale, naționale, europene și mondiale, inclusiv limbile, patrimoniul și tradițiile acestora, precum și cunoașterea produselor culturale și o înțelegere a modului în care aceste exprimări pot influența opiniile individuale și reciproc. Aceasta include înțelegerea diferitelor moduri de comunicare a ideilor între creator, participant și audiență în texte scrise, tipărite și digitale, teatru, film, dans, jocuri, artă și design, muzică, ritualuri și arhitectură, precum și în forme hibride. Acest lucru necesită o înțelegere a propriei identități aflate în evoluție, într-o lume a diversității culturale, precum și a modului în care artele și alte forme culturale pot fi o modalitate de a vizualiza și de a modela lumea.

Competențele includ capacitatea de a exprima și interpreta cu empatie idei figurative și abstracte, experiențe și emoții, precum și capacitatea de a face acest lucru într-o serie de alte forme artistice și culturale. Este importantă o atitudine deschisă și respectul față de diversitatea expresiilor culturale, împreună cu o abordare etică și responsabilă a proprietății intelectuale și culturale. O atitudine pozitivă presupune curiozitatea față de lumea înconjurătoare, o atitudine deschisă de imaginare a noi posibilități și dorința de a participa la experiențe culturale.

Concluzii

Necesitatea serviciului de bibliotecă, centrat pe promovarea valorilor europene, este confirmată de procesul de europenizare și necesi-

tatea de conștientizare a conținutului noilor imperative morale, care deschid noi perspective fiecărei persoane. Drept urmare se impun noi condiții în fața sistemului de instruire și educație, viața omului fiind abordată ca valoare supremă a sistemului axiologic.

În susținerea necesității acestui serviciu de bibliotecă pot fi aduse și rezultatele unor cercetări, care confirmă că socializarea și personalizarea individului în spațiul Republicii Moldova. Politica orientată spre integrarea în Uniunea Europeană evidențiază necesitatea conștientizării conținutului noilor imperative morale, care deschid noi perspective fiecărei persoane.

Realizarea obiectivului de integrare impune noi condiții în fața sistemului de instruire și educație, în cadrul cărora viața este considerată o valoare supremă a sistemului axiologic. Dezvoltarea competențelor civice permit de a înțelege *de ce* și *prin ce* modelul european de integrare a Republicii Moldova este atractiv și viabil [7].

Serviciul de bibliotecă, recomandat în acest articol, va avea drept impact conștientizarea de către fiecare membru al comunității a semnificațiilor valorilor europene. Prin participarea la activitățile serviciului vor fi formate competențe de cunoaștere a valorilor europene; de formare de deprinderi de a respecta aceste valori ; de a dezvolta atitudini pozitive față de valorile, politicile și principiile Uniunii Europene.

Serviciul de instruire nonformală „Valorile Uniunii Europene: competențe pentru fiecare membru al comunității”, oferit de către biblioteci, sprijină integrarea europeană a Republicii Moldova prin formarea de cetățeni informați, activi, conștienți, apărători și purtători ai valorilor europene.

Referințe bibliografice:

1. CARTA drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [online]. Disponibil: <http://fra.europa.eu/ro/eu-charter/title/title-iii-equality> [accesat 2024-02-16].

2. COMPETENȚELE CHEIE stabilite de UE în 2018 cu o succintă descriere a esenței fiecăreia și a necesității posesiei acestora în actualitate [online]. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/433580362/Competen%C8%9Bele-cheie-Stabilite-de-UE-in-2018> [accesat 2024-07-03].

3. CONSILIUL Uniunii Europene. Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Dis-

ponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN) [accesat 2024-02-16].

4. CORGHENCI, Ludmila, GHIMPU, Natalia. Componentele Portofoliului Serviciului Nou de Bibliotecă. Chișinău, 2019. 12 p. Manuscris. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1172> [accesat 2024-02-16].

5. GHIȘOIU, Claudia. Identitate în Uniunea Europeană. București: Editura Universității din București, 2012. 162 p.

6. PRIORITĂȚI și inițiative ale Anului profesional 2024: Aprobate în cadrul Forumului Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci, ediția a 28-a, 29 noiembrie 2023. Biblioteca Națională a Republicii Moldova [online]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/Prioritati%20profesionale%202024.pdf> [accesat 2024-02-16].

7. ROȘCA, Ludmila, URSU, Valentina. Educația civică în Republica Moldova în contextul integrării europene. In: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea Sistemului Național de Securitate: monografie colectivă. Coordonator: Ludmila Roșca. Chișinău, 2022, pp. 291-306. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/291-306_1.pdf [accesat 2024-02-20].

8. TRATATUL privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată): 7.6.2016. *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 202/1. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=RO> [accesat 2024-02-03].

9. ȚAPOC, Vasile. Integrarea europeană și tradițiile culturale românești. In: „Integrarea europeană și tradițiile filosofiei românești: de la Al.S. Sturza la Em. Cioran”: Materialele conferinței internaționale, 20-21 mai, 2011, Chișinău; Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Istorie și Filosofie. Chișinău: CEP USM, 2012, pp. 86-92.

10. VALUES in the EU policies and discourse. A first assessment. *Les Cahiers du Cevipol*. 2016, nr. 3, pp. 5-52. Disponibil: <https://www.cairn.info/revue-les-cahiers-du-cevipol-2016-3-page-5.htm&wt.src=pdf> [accesat 2024-02-06].

**CAMPANII DE BIBLIOTECĂ ÎN SPRIJINUL CUNOAȘTERII
VALORILOR EUROPENE**

**Victoria VASILICA,
Angela DRĂGĂNEL,**
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Colaborarea dintre Uniunea Europeană (UE) și Republica Moldova a înregistrat progrese deosebite începând cu anul 2014, când a fost semnat Acordul de Asociere. În anul 2023 țara noastră a primit statutul de țară candidat și desigur toate eforturile guvernului, ministerelor și instituțiilor subordonate se centrează pe ajustarea cadrului legislativ, formarea competențelor angajaților, digitalizarea serviciilor publice, promovarea educației ecologice și protecției mediului, dar și alte aspecte ale procesului de integrare europeană. În această ordine de idei, UE a devenit cel mai fiabil partener de dezvoltare a Republicii Moldova și unul dintre cei mai mari donatori. Direcțiile de dezvoltare la care contribuie UE sunt diverse, începând cu îmbunătățirea climatului pentru afaceri, consolidarea statului de drept până la îmbunătățirea vieții cetățenilor în mod tangibil.

Conform site-ului oficial al Uniunii Europene pentru Republica Moldova au fost inaugurate 30 de centre de informare ale UE și euro cluburi în cadrul instituțiilor de învățământ, și a bibliotecilor (vezi tabelul nr. 1). Activitatea lor contribuie la diseminarea cunoștințelor cu tematică europeană: politici, instituții, programe comunitare, relații de vecinătate, dar și stimulează interesul cetățenilor pentru relațiile de colaborare dintre UE și Moldova [3].

*Tabel nr. 1:
Lista Centrelor de Informare ale UE create în biblioteci*

Nr. d/r	Denumirea bibliotecii	Localitatea
1	Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova	Chișinău
2	Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova	Chișinău

3	Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	Chișinău
4	Departamentul Informațional Biblioteconomic, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.	Chișinău
5	Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo”	Bălți
6	Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală”	Hîncești
7	Biblioteca Publică Raională „Petre Ștefănuță”	Ialoveni
8	Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”	Orhei
9	Biblioteca Publică Orășenească Rîșcani	Rîșcani
10	Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu”	Strășeni
11	Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri”	Telenești
12	Biblioteca Publică Raională „Andrei Ciurunga”	Cahul

Integrarea europeană nu reprezintă urmarea unei stricte metodologii și proceduri, dar este mai degrabă un proces istoric și social, care ține de adoptarea unor schimbări atitudinale și comportamentale. Cetățenii au rolul de agenți activi ai schimbării și de nivelul de informare sau înțelegere a unor fenomene sociale, depinde de succesul de implementare sau funcționare a acestora. Comunicarea deficitară contribuie la înțelegere defectă, divergențe și refractabilitate. Aceste deficiențe ar putea fi remediate parțial sau total prin derularea de biblioteci a unor campanii eficiente de comunicare publică.

Campaniile de informare, comunicare, advocacy sau de mobilizarea a comunităților, sunt o oportunitate excelentă de a împărtăși idei, opinii, în vederea mobilizării unor comportamente concentrate pe rezolvarea unor stringente probleme sociale, sau chiar pe influențarea comportamentelor individuale. Dar nu doar atât. Campaniile sunt motoare de schimbare socială care conving comunitățile să adopte anumite comportamente sau să renunțe la practici nocive. De regulă, campaniile de promovare sunt conceptualizate în contextul preocupărilor instituționale, a misiunii și viziunii organizației, sau drept componente a unor proiecte mai mari. Campaniile de comunicare publică, indiferent de destinație, contribuie intens la stabilirea relațiilor interactive cu cetățenii, liderii și organizațiile unei comunități. Conceptul de „par-

ticipare civică” stă la baza tradiției democratice, fiind, prin urmare, esențial în derularea campaniilor de comunicare publică.

Aspecte organizaționale și de conținut

Campaniile de bibliotecă, axate pe promovarea valorilor europene, ocupă un loc important în facilitarea cunoașterii și înțelegerii principiilor fundamentale, care stau la baza Uniunii Europene. Această importanță derivă dintr-o serie de aspecte cheie, care acționează sinergic pentru a consolida conexiunile dintre cetățeni și valorile europene esențiale. Astfel de campanii joacă un rol esențial în promovarea unei societăți democratice, tolerante și prospere. Ele contribuie la:

- Informarea publicului:
 - ✓ difuzarea de informații clare și concise despre valorile fundamentale ale Uniunii Europene, precum demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile omului [5];
 - ✓ combaterea dezinformării și a discursului de ură prin oferirea de informații veridice și surse de încredere [4] ;
 - ✓ facilitarea accesului la resurse educaționale și culturale care promovează valorile europene.
- Promovarea dialogului intercultural:
 - ✓ organizarea de evenimente care încurajează interacțiunea și înțelegerea reciprocă între diferite culturi și grupuri sociale;
 - ✓ facilitarea schimbului de experiențe și perspective diverse cu privire la valorile europene;
 - ✓ promovarea respectului pentru diversitate și combaterea prejudecăților și discriminării.
- Dezvoltarea cetățeniei active:
 - ✓ informarea cetățenilor despre drepturile și responsabilitățile lor în calitate de cetățeni europeni;
 - ✓ încurajarea participării cetățenilor la viața socială și politică a comunității;
 - ✓ susținerea inițiativelor civice care promovează valorile europene.
- Consolidarea coeziunii sociale:
 - ✓ promovarea sentimentului de apartenență la Uniunea Europeană și la valorile comune;
 - ✓ încurajarea solidarității și a cooperării între diferite grupuri sociale;

✓ combaterea extremismului și a populismului prin promovarea toleranței și a incluziunii.

Conținutul campaniilor de bibliotecă joacă un rol esențial în facilitarea înțelegerii și conștientizării valorilor europene. Metode și resurse diverse, precum informarea prin difuzarea de informații clare despre valorile fundamentale ale Uniunii Europene, educația prin programe interactive adaptate la diferite categorii de vârstă și promovarea dialogului prin organizarea de dezbateri și forumuri, sunt utilizate pentru a crea un impact semnificativ.

Alături de strategiile de colaborare, planificare și canale de comunicare eficiente, succesul campaniilor depinde în mare măsură de calitatea conținutului. Elementele-cheie ale conținutului în campaniile de bibliotecă orientate către valorile europene, menite să creeze materiale informative, atrăgătoare și eficiente, ce includ:

▪ Claritate și accesibilitate:

✓ informațiile prezentate într-un limbaj simplu și direct, evitând jargonul tehnic sau academic, trebuie să fie clare, concise și ușor de înțeles de către publicul țintă;

✓ se pot utiliza diverse formate de comunicare, adaptate la diferite nevoi și preferințe (texte, imagini, videoclipuri, infografice etc.);

▪ Acuratețe și veridicitate:

✓ informațiile prezentate trebuie să fie verificate și să provină din surse de încredere (instituții europene, organizații non-guvernamentale, experți etc.);

✓ se pot utiliza resurse educaționale interactive pentru a facilita o înțelegere aprofundată a valorilor europene.

▪ Diversitate și incluziune:

✓ conținutul campaniilor trebuie să fie relevant pentru o gamă largă de public, incluzând persoane de diferite vârste, medii sociale și etnii;

✓ este important să se promoveze diversitatea culturală și lingvistică a Uniunii Europene.

▪ Emoție și inspirație:

✓ conținutul campaniilor poate fi îmbogățit cu elemente emoționale și inspiraționale pentru a capta atenția publicului și a genera o conexiune mai profundă cu valorile europene;

✓ se pot utiliza povești personale, exemple concrete și ma-

teriale artistice pentru a ilustra beneficiile și impactul valorilor europene.

Rolul bibliotecilor în promovarea valorilor europene nu se limitează la punerea la dispoziție a resurselor informative, ci presupune și o implicare activă în stimularea participării publicului la diverse campanii și activități. Utilizarea unui spectru larg de metode interactive poate fi extrem de eficientă:

- *Jocuri*: jocurile de societate, online sau de rol, pot fi adaptate pentru a transmite diverse aspecte ale valorilor europene, transformând învățarea într-o experiență captivantă;

- *Concursuri*: organizarea de concursuri de desene, fotografii sau eseuri, stimulează creativitatea și implicarea publicului, oferindu-le o platformă pentru a-și exprima interpretarea personală a valorilor europene;

- *Victorine*: victorinele literare și cele concentrate pe istoria, cultura și obiceiurile popoarelor din Europa, nu doar testează cunoștințele, ci și generează discuții interactive și interesante [2];

- *Ateliere de lucru*: atelierele practice pe teme diverse, precum arta, muzica sau literatura, oferă publicului o experiență de învățare participativă și tangibilă;

- *Dezbateri*: organizarea dezbaterilor pe teme europene actuale încurajează gândirea critică și promovează exprimarea liberă a opiniilor, creând un mediu propice pentru înțelegerea valorilor europene;

- *Lecții publice*: lecțiile publice susținute de experți oferă informații aprofundate și pot provoca interesul publicului pentru diverse domenii ale valorilor europene;

- *Mese rotunde*: mesele rotunde cu invitați din diverse medii facilitează schimbul de opinii și perspective, consolidând înțelegerea și dialogul;

Pentru a crește atracția și interesul publicului, bibliotecile pot adopta tehnici recunoscute și aplicate, precum:

- *Expoziții* tematice de carte pe subiecte europene, acestea facilitând accesul la informații și stimulează curiozitatea publicului;

- *Prezentări de carte* cu autori și experți, care oferă o perspectivă internă și autentică asupra diverselor aspecte ale valorilor europene;

- *Proiecții* de filme europene, care pot ilustra diversitatea culturală și perspectivele existente în Europa;
- *Conferințe* unde sunt invitați experți și personalități marcante pentru a susține comunicări pe teme europene, oferind o platformă de dezbateră și aprofundare a cunoștințelor;
- *Cluburi de carte* care facilitează discuțiile și evaluările critice ale operelor literare europene etc.

Pentru a obține un impact maxim, campaniile de bibliotecă ar trebui să adopte o abordare hibridă, combinând diverse metode. Această sinergie nu doar sporește înțelegerea și asimilarea informațiilor, ci susține și o participare activă a publicului. Este esențial să se ofere publicului posibilitatea de a-și exprima opiniile și de a se implica în proiecte concrete. Combinând inovația metodelor interactive cu valoarea metodelor tradiționale, campaniile de bibliotecă pot crea o platformă atractivă pentru promovarea valorilor europene în rândul publicului larg.

Exemple de teme specifice:

- *Drepturile omului*: Sublinierea importanței respectării drepturilor omului și a principiilor fundamentale ale democrației;
 - *Cetățenia europeană*: Drepturile și responsabilitățile cetățenilor europeni;
 - *Diversitate culturală*: Combaterea discriminării și promovarea respectului pentru diversitatea culturală;
 - *Participare civică*: Evidențierea importanței implicării cetățenilor în viața socială și politică a comunității;
 - *Sustenabilitate și mediu*: Informarea despre importanța protejării mediului și promovarea practicilor sustenabile în comunitate;
 - *Inovație și tehnologie*: Încurajarea adoptării tehnologiilor moderne și a inovației în beneficiul comunității;
 - *Educație incluzivă*: Sprijinirea accesului egal la educație pentru toți membrii comunității, indiferent de statutul socio-economic;
 - *Egalitate de gen*: Promovarea egalității de gen și combaterea discriminării bazate pe gen în toate aspectele vieții;
 - *Economie socială*: Susținerea dezvoltării economiei sociale și a antreprenoriatului în comunitate;
 - *Sănătate mentală*: Conștientizarea importanței sănătății mentale și promovarea resurselor disponibile în acest domeniu.
- Conținutul campaniilor de bibliotecă dedicate valorilor euro-

pene este esențial pentru a atinge obiectivele dorite și a genera un impact pozitiv în rândul publicului. Respectând principiile clarității, acurateței, diversității, interactivității și emoției, bibliotecile pot contribui semnificativ la promovarea unei societăți europene mai democratice, tolerante și prospere.

*Algoritmul organizării campaniilor de comunicare publică
în cadrul bibliotecilor*

Necesitatea conceptualizării unei campanii de comunicare în cadrul bibliotecilor poate avea două fundamente. Primul fundament este legat de promovarea instituțională, a serviciilor și produselor pe care aceasta le dezvoltă, iar cel de-al doilea ține de sensibilizarea utilizatorilor referitor la anumite cauze sau probleme sociale. Organizarea campaniilor în cadrul bibliotecilor poate fi esențială pentru atragerea utilizatorilor și promovarea resurselor disponibile. Tipologia campaniilor de comunicare publică este diversă, pot fi:

- Campanii de conștientizare și sensibilizare;
- Campanii de informare;
- Campanii de educare a publicului;
- Campanii de formare sau schimbare a comportamentelor;
- Campanii de îmbunătățire a reprezentării sau a imaginii;
- Campanii de dezamorsare a unor situații de criză sau a unor raporturi conflictuale;
- Campanii de întrajutorare și creștere a calității relațiilor interumane.

Indiferent de scopul propus, fiecare campanie de informare și comunicare recomandăm de a fi conceptualizată ținându-se cont de următorul algoritm.

Definirea obiectivelor campaniei:

Simplul scop de a atrage atenția mass-media nu e suficient, trebuie să gândim foarte bine de ce am vrea să obținem prin intermediul campaniei. Vizibilitate? Îmbunătățirea imaginii bibliotecii? Răspunsurile la aceste întrebări se recomandă în obiective specifice, măsurabile, relevante și încadrate în timp. În plus, ne ajută să identificăm canalele de comunicare potrivite și mesajele care urmează a le transmite.

Analiza publicului țintă

La acest pas nu este suficientă stabilirea vârstei, ci este necesar de a defini mai multe detalii legate de cei cărora ne adresăm: sex,

ocupație, studii, venit, apartenența la un grup etnic etc. Toate acestea ne vor ajuta să comunicăm cât mai specific mesajele propuse.

Stabilirea mesajului

Mesajul este un concept care rezumă, direcționează și inspiră întreaga campanie. El trebuie cunoscut și înțeles de fiecare membru al echipei. Este complicat de a rezuma o întreagă campanie, o problemă cu cifre și statistici, și soluții complexe într-o frază, dar este un exercițiu esențial. Uneori, trei rânduri de text, pot lua câteva zile de lucru ale echipei.

Începutul mesajului trebuie să atragă atenția, iar sfârșitul trebuie să inspire.

Alegerea platformelor de comunicare

Alegerea canalelor și platformelor de comunicare în cadrul realizării campaniilor este în dependență directă cu grupul țintă identificat astfel luăm în considerare preferințele lor, obiceiurile de utilizare și modul în care anumite platforme facilitează interacțiunea. Unde sunt potențialii beneficiari acolo direcționăm mesajele propuse spre transmitere.

Astfel pentru publicul de copii, utilizăm afișe în instituțiile de învățământ, pentru tineri – Instagram, Pinterest, TikTok, YouTube, pentru alte tipuri de beneficiari – Facebook etc.

Este importantă flexibilitatea și adaptarea la schimbările și preferințele publicului țintă. O combinație a mai multor platforme poate fi eficientă pentru a atinge un public variat și pentru a oferi opțiuni diverse de comunicare a mesajelor propuse.

Crearea calendarului evenimentelor în cadrul campaniei:

O campanie poate fi de scurtă durată (o săptămână, o lună) sau de lungă durată (un an). Un calendar al evenimentelor contribuie la stabilirea unui cadru de timp, a prioritizării activităților planificate, dar și e parte al etapei de monitorizare. În rezultat veți avea un document despre organizarea campaniei, coordonat și pus la dispoziție tuturor responsabililor, care vă va ajuta să prioritizați sarcinile, să alocați și să monitorizați eficient resursele și să evitați suprapunerea unor evenimente.

Colaborarea cu partenerii:

Parteneriatele sunt importante și în organizarea campaniilor inclusiv. Drept parteneri pot fi invitați organizații, persoane care împărtășesc mesajele inițiativei, sau au ca beneficiari același grup țintă. Pentru bibliotecii parteneri pot fi instituțiile de învățământ din localitate, ONG -

urile, grupuri de acțiune locală (GAL), asistența socială, asistența medicală ș.a. La fel parteneriatele susțin participarea comunitară.

Utilizarea tehnologiilor

Pe lângă platformele de socializare utilizate în promovarea mesajelor campaniei recomandăm crearea unui newsletter, care ar oferi vizibilitate continuă asupra evenimentelor realizate în cadrul campaniei.

Raportarea, evaluarea performanței și colectarea feedback-ului

Stabilirea rezultatelor campaniei se realizează în contextul evaluării performanței acesteia. Calcularea indicatorilor planificați, încadrarea activităților în limita bugetului și timpului planificat sunt instrumente de evaluare a succesului campaniei realizate. Colectarea feedback-ului trebuie să succedă cu prelucrarea și analiza sa în scopul îmbunătățirii următoarei inițiative (a vedea Anexa nr.1).

Recomandări pentru Centrele de Informare ale UE, constituite în structura bibliotecilor

Centrele de Informare ale Uniunii Europene și Euro Cluburile au fost create pentru a furniza informații despre Uniunea Europeană (UE) la nivel local, având drept obiectiv consolidarea cunoștințelor cetățenilor cu privire la UE și implicarea acestora în procesul de luare a deciziilor. Centrele de Informare integrate în structura bibliotecilor reprezintă oportunități pentru a simplifica accesul la informații despre UE pentru comunitatea locală. Pe parcursul anului pe site-ul Uniunii Europene pentru Moldova pot fi vizualizate campaniile inițiate care promovează valorile UE, modul de viață european și valorile culturale [1]. Printre campaniile inițiate care le propunem pentru promovare menționăm: *Anul european al competențelor; Ziua Europei; Pactul verde european pentru Moldova; Crearea oportunităților pentru tineri; Produx în Moldova - apreciat în lume; Săptămâna europeană a sportului; Să păstrăm planeta curată.*

Model de conceptualizare a unei campanii de comunicare publică de bibliotecă

Nr. d/r	Componentele campaniei de informare și comunicare	Titlul campaniei: Să păstrăm planeta curată! Recomandări pentru conținutul componentelor campaniei
1.	Definirea obiectivelor campaniei	O1: Informarea și educarea în sensul adoptării unor practici și comportamente sustenabile a membrilor comunității; O2: Reducerea deșeurilor din dealul Bumbăta prin implicarea comunității locale;
2.	Analiza publicului țintă	Publicul țintă a campaniei de comunicare sunt toți membrii comunității. Participanți la campanie vor fi 50 de preadolescenți și adolescenți din localitate și familiile acestora;
3.	Alegerea platformelor de comunicare	Offline: Oficiul Poștal, Oficiul Medical, Instituțiile de Învățământ - plasarea afișelor cu mesajul campaniei; Online: pagina Facebook a bibliotecii, a APL;
4.	Stabilirea mesajului	Uniți pentru un viitor sustenabil!
5.	Crearea calendarului evenimentelor în cadrul campaniei	Martie: 2 lecții publice pentru 50 participanți; 1. O lecție publică „ <i>Reciclarea pe înțelesul copiilor</i> ” 2. O lecție de Ziua Internațională a Pădurilor pe 21 martie „ <i>Importanța pădurii - plămânul verde al planetei</i> ” Aprilie: „ <i>Reducerea deșeurilor din dealul Bumbăta: inițiativă comunitară</i> ”
6.	Colaborarea cu partenerii	APL Ocolul silvic local Oficiul Poștal Oficiul Medical Instituțiile de învățământ din localitate

7. Utilizarea tehnologiilor	Pagina Facebook a bibliotecii Canva Microsoft Office
8. Resurse	Resurse umane Resurse informaționale Resurse financiare
9. Raportarea, evaluarea performanței și colectarea feedback-ului	Indicatori cantitativi: nr. de activități, nr. de participanți, nr. de vizualizări etc.; Indicatori calitativi : Participarea și angajamentul comunității la activități (metode de identificare: observația, realizarea unui focus grup cu membrii comunității)

Referințe bibliografice:

1. CAMPANII desfășurate de Uniunea Europeană pentru Republica Moldova Disponibil: <https://eu4moldova.eu/ro/campaigns/> [accesat 2024-05-02].

2. DMITRIC, Ecaterina. Promovarea valorilor europene în bibliotecile publice din Republica Moldova. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rm-biblioteca/promovarea-valorilor-europene-n-bibliotecile-publice-din-rm-dmitric> [accesat 2024-07-02].

3. EU Information Centres and Euro Clubs in the Republic of Moldova. Disponibil: <https://eu4moldova.eu/ro/eu-info-centers/> [accesat 2024-07-02].

4. TINERII Ambasadori Europeni transmit un mesaj puternic și clar de la Budapesta: Spuneți NU urii! Disponibil: <https://www.coe.int/ro/web/chisinau/-/young-european-ambassadors-sending-a-loud-and-clear-message-from-budapest-say-no-to-hatred-> [accesat 2024-07-02].

5. UNIUNEA Europeană: obiective și valori. Disponibil: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_ro [accesat 2024-06-02].

TEHNOLOGII ȘI APLICAȚII INFORMAȚIONALE – SUPPORT ÎN PROMOVAREA EFICIENȚĂ A VALORILOR EUROPENE

Natalia GHIMPU,
Olesea OXIOM,

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Tehnologiile informaționale implică utilizarea calculatoarelor, rețelelor de comunicații și a altor dispozitive electronice pentru colectarea, stocarea, prelucrarea și transmiterea informațiilor. Acestea sunt folosite în prezent pe larg, în toate domeniile practicate. Tehnologiile informaționale includ: *rețelele de comunicații*, care permit transmiterea și partajarea informațiilor între dispozitive, inclusiv internetul, rețelele locale și rețelele wireless.; *bazele de date*; *securitatea informațiilor* pentru a proteja datele împotriva accesului neautorizat, a corupției și a altor amenințări. Tehnologiile informaționale au un impact profund asupra modului în care lucrăm, comunicăm, accesăm informații și ne desfășurăm activitățile cotidiene [2, p. 97].

Aplicațiile de tehnologii informaționale sunt programe de software sau soluții software, care sunt dezvoltate pentru a rezolva o anumită necesitate sau pentru a efectua anumite sarcini în cadrul instituției. Acestea prezintă interes pentru biblioteci dat fiind următoarele caracteristici: soluționarea problemelor sau îndeplinirea sarcinilor complexe; funcționalități variate (de la aplicații desktop sau mobile până la platforme web); pot fi dezvoltate pentru diferite platforme și tehnologii, inclusiv desktop, web, mobile etc. [1, p. 4; 3, p. 133].

Tehnologiile informaționale și aplicațiile sunt indispensabile pentru promovarea eficienței a cărții, lecturii precum și a valorilor culturale naționale și a valorilor europene. Acestea oferă modalități inovatoare de a comunica, educa și conecta oamenii în scopul acceptării, învățării și susținerii valorilor fundamentale ale Uniunii Europene:

- *conectare și comunicare online*: platformele online, bazele de date, rețelele sociale și aplicațiile de comunicare și socializare permit membrilor comunităților de a interacționa și a împărtăși (cu participarea bibliotecilor) idei, concepte, proiecte etc.;

- *acces la informație și educație*: tehnologiile informaționale furnizează acces rapid la informație și resurse educaționale, cursuri și platforme de învățare, practici de educație deschisă;

▪ *promovarea diversității și incluziunii*: este vorba despre aplicații care susțin limbile și culturile Europei, precum și campanii online care celebrează diversitatea, consolidează valorile europene legate de toleranță și respect reciproc;

▪ *participarea utilizatorilor și a bibliotecarilor* prin intermediul platformelor online care permit exprimarea opiniilor și participarea la procesele decizionale; aceasta întărește principiile democrației și valorile asociate cu implicarea activă a cetățenilor;

▪ *promovarea sustenabilității și protecției mediului*: serviciile de bibliotecă, fundamentate pe aplicațiile și tehnologiile digitale, sprijină promovarea valorilor europene referitoare la sustenabilitate și protecția mediului;

▪ *cultură și arte digitale*: tehnologia permite accesul la o bogăție de resurse culturale și artistice online; aplicații și platforme digitale pot fi utilizate pentru a promova diversitatea culturală europeană și pentru a evidenția valorile comune în domeniul artelor, literaturii și culturii;

▪ *programe de schimb și mobilitate online*: tehnologiile informaționale pot facilita schimbul de experiență, studiile de perfecționare în domeniul biblioteconomiei, culturii informației etc.; aceste programe promovează valorile europene precum cooperarea, solidaritatea și înțelegerea interculturală.

▪ *monitorizarea drepturilor omului și a justiției*: aplicațiile și platformele online pot fi utilizate pentru a raporta încălcări ale drepturilor omului, pentru a promova transparența și pentru a susține statul de drept (prin intermediul serviciilor de bibliotecă, gen „Combaterea violenței domestice”, „Educația Mediatică și Informațională” etc.) [4, p. 134-136].

Aplicațiile ce țin de Inteligența artificială (IA) își fac tot mai mult loc în societate din anul 2022. IA apare ca un domeniu al informaticii, care se ocupă de crearea sistemelor și programelor software similar inteligenței umane. Acestea pot executa sarcini care, în mod tradițional, necesită implicarea inteligenței umane. Scopul principal al IA este de a dezvolta computere și sisteme care să poată gândi, învăța și acționa similar oamenilor în diverse situații. Prin intermediul algoritmilor și tehnologiilor de învățare automată, IA poate analiza datele, face concluzii, face predicții, rezolvă probleme, recunoaște modele și îmbunătățește performanța pe baza experienței anterioare. Aceasta poate include diferite subdomenii, precum – *Învățarea automată* (Machine Learning), *Rețele neurale artificiale*, *Procesarea limbajului natural* (Natural Language Processing –

NLP), *Viziunea artificială, Robotică* etc. [6, p. 4, 6, 8].

Astfel, în ultima perioadă atenția membrilor comunităților este atrasă de ChatGPT (Generative Pre-trained Transformer), lansat de OpenAI în noiembrie 2022. Acesta este un sistem de inteligență artificială dezvoltat de OpenAI, care utilizează tehnici de învățare automată, în special modele de limbaj generative bazate pe rețele neurale recurente și transformere. ChatGPT este un model de limbaj generativ, ceea ce înseamnă că este antrenat să genereze texte și să înțeleagă contextul limbajului natural. El a fost preantrenat pe o gamă largă de date din internet, ceea ce îi permite să înțeleagă și să răspundă la o varietate de întrebări și cereri de informații [2, p. 14-26]. ChatGPT are mai multe versiuni, care se deosebesc prin prelucrarea informației și oferirea răspunsurilor.

Ce oferă un ChatGPT? Este vorba despre obținerea operativă de informații variate, logic structurate, traducerea textelor, descifrarea provenienței termenilor din diferite domenii etc. Pașii necesari pentru utilizarea a ChatGPT pot fi sintetizați după cum urmează:

- accesarea platformei sau site-ul web care găzduiește ChatGPT;
- selectarea butonului „Înregistrare” sau „Cont nou”;
- completarea formularului de înregistrare;
- confirmarea adresei de e-mail; În unele cazuri este solicitată confirmarea adresei de e-mail pentru a finaliza înregistrarea; Aceasta implică recepționarea pe e-mail a link-ului de confirmare/validare a adresei electronice;
- finalizarea înregistrării: prin trimiterea formularului de înregistrare este creat contul; urmează un mesaj de confirmare sau o notificație că înregistrarea a fost finalizată cu succes;
- indicarea numărului de telefon mobil pentru autentificarea utilizatorului înregistrat;
- accesarea contului: prin autentificarea contului, utilizând numele de utilizator și parola creată.

Aplicații similare cu ChatGPT includ alte platforme și servicii, care utilizează tehnologii de prelucrare a limbajului natural pentru a interacționa cu utilizatorii și a oferi asistență în diferite domenii. De exemplu, ChatGPT-4 și ChatGPT-5, oferă posibilitatea de a prelucra și analiza imagini. ChatGPT5 este o versiune mai avansată, cu tehnologie complex-dezvoltată și oferit de OpenAI cu plată.

O altă aplicație ce funcționează în baza IA este Grammarly. Aplicația oferă posibilitatea de a redacta mesaje scrise în limba engleză,

conținuturile profesionale accesate în limba engleză, facilitând procesul de căutare/traducere a cuvintelor necesare. Pentru crearea contului în aplicația Grammarly recomandăm de a parcurge următorii pași:

- accesarea site-ului Grammarly la adresa www.grammarly.com ;
- selectarea butonului „Sign Up” (înregistrare), partea dreaptă sus;
- redirecționare către pagina de înregistrare: sunt propuse trei modalități de înregistrare - adresa de e-mail, contul Google sau contul Facebook;
- în caz de selectare a înregistrării prin e-mail, vor fi completate câmpurile cu informațiile solicitate: numele, e-mail și parola create;
- la înregistrarea prin contul Google sau Facebook, va fi necesară autentificarea în contul respectiv și permiterea accesului la Grammarly;
- după ce a fost finalizat procesul de înregistrare, va fi transmis un email de confirmare la adresa de email, care a fost folosită pentru înregistrare;
- sunt urmate instrucțiunile pentru a confirma adresa de e-mail;
- urmare a confirmării adresei de e-mail, va fi posibilă autentificarea în contul persoanei înregistrate în Grammarly cu adresa de e-mail și parola, setate la înregistrare.

Implementarea aplicațiilor de inteligență artificială în mediul bibliotecilor poate aduce beneficii semnificative, oferind servicii îmbunătățite, eficientizarea proceselor și personalizarea experienței utilizatorilor. Este important de a ține cont de aspectele etice și de securitate în implementarea acestor tehnologii pentru a asigura un mediu de bibliotecă sigur și echitabil [2, p. 6-8].

Utilizarea aplicațiilor de inteligență artificială (IA) poate juca un rol crucial atât la îmbunătățirea securității cibernetice în mediul bibliotecii, cât și în cazul unui atac al hackerilor. Iată câteva aspecte importante în utilizarea IA:

1. Ne permite să prevenim atacurilor cibernetice. Sistemele IA pot analiza modelele de trafic și activitate pentru a detecta potențiale nereguli sau atacuri cibernetice;

2. Ne permite, de asemenea să filtrăm conținutul rău intenționat. Unele algoritme pot fi folosite pentru a identifica și bloca conținutul malițios sau amenințările la adresa securității. În lucrul zi cu zi a bibliotecilor, IA poate fi utilizată pentru recunoașterea facială sau amprentelor digitale. Lucrul dat poate îmbunătăți securitatea accesului la resursele bibliotecii;

3. Pot urmări și evalua cine accesează anumite date și pot alerta în cazul unor activități suspecte sau neautorizate etc. [5, pp. 32-36]. Pentru a îmbunătăți securitatea în biblioteci, IA poate fi utilizată pentru simularea diverselor scenarii de atac. Acest tip de antrenament va ajuta personalul bibliotecii să înțeleagă mai bine riscurile și să fie pregătit pentru situații reale.

Utilizarea Inteligenței Artificiale în contextul securității cibernetice în biblioteci poate nu numai să îmbunătățească protecția împotriva amenințărilor digitale, dar și să permită o experiență online mai sigură și mai eficientă pentru utilizatori [2, pp. 6-8]. Implementarea acestor aplicații de inteligență artificială în mediul bibliotecilor poate aduce beneficii semnificative, oferind servicii îmbunătățite, eficientizarea proceselor și personalizarea experienței utilizatorilor. Este important să se ia în considerare aspectele etice și de securitate în implementarea acestor tehnologii pentru a asigura un mediu de bibliotecă sigur și echitabil.

Referințe bibliografice:

1. BOLOGAN, Ana. Securitatea cibernetică și drepturile omului. *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova : Științe socioumanistice*. 2014, Vol. 2, pp. 27–30.

2. EDUCAȚIA digitală. „Cum se citează ChatGPT și produsele realizate cu ajutorul inteligenței artificiale” [online] Disponibil: <https://educatia-digitala.ro/cum-se-citeaza-chatgpt-si-produsele-realizate-cu-ajutorul-inteligenței-artificiale/> [accesat 2024-02-13].

3. GHID de bune practici. Securitatea cibernetică. [online] Disponibil: [Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://stisc.gov.md/sites/default/files/ghiduri/ghid_securitatea_cibernetica_modificat.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://stisc.gov.md/sites/default/files/ghiduri/ghid_securitatea_cibernetica_modificat.pdf) [accesat 2024-02-13].

4. POPOV, Lidia, EVDOCHIMOV, Radamis. Tehnologii informaționale și comunicaționale : Modulul „Concepte de bază ale tehnologiei informației și sistemului de calcul” : Note de curs. Bălți, 2017. 148 p. ISBN 978-9975-50-211-5. [online] Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/3734/1/Popov_TIC.pdf [accesat 2024-02-13].

5. TOMUȘ, Alexandra. Aplicație software pentru managementul activităților din cadrul unei companii IT. Cluj-Napoca, 2018. 72 p. [online]. Disponibil: https://users.utcluj.ro/~civan/thesis_files/2018_ATomus.pdf [accesat 2024-02-13].

6. WORLD Economic Forum. Raport de perspectivă „Securitate cibernetică globală”. [online]. Disponibil: <https://www.weforum.org/publications/global-cybersecurity-outlook-2024> [accesat 2024-02-13].

**BIBLIOTECA – SPAȚIU DE PROMOVARE
A VALORILOR EUROPENE
Lecturi profesionale**

Margareta CEBOTARI,

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Lista „Lecturi profesionale” include 55 de descrieri bibliografice. Selecția publicațiilor a fost efectuată în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (inclusiv colecția „Biblioteca de specialitate”), Repozitoriului Național Tematic în BȘI MoldLIS, bibliotecii electronice cu acces deschis Instrumentul Bibliometric Național.

1. Acord de asociere cu Republica Moldova [online]. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html> (accesat : 02.02.2024).

2. Beneficiile Acordului de asociere UE-RM [online]. – URL: http://www.viitorul.org/files/library/4946294_md_ghid_ue_final_.pdf (accesat 16.02.2024).

3. Beniuc, Valentin. Diplomația publică a Uniunii Europene / Valentin Beniuc, Liliana Beniuc // Discursul politologic internațional: probleme actuale. – 2019. – Nr 2. – P. 1-20 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/9-20_0.pdf (accesat : 02.02.2024).

4. Biblioteca – contribuții la dezvoltarea societății armonioase, de ordine și respect : Metodologii, algoritmi, tehnologii / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2020. – 144 p. – Bibliogr.: p. 93-103 (40 tit). – ISBN 978-9975-3425-0-6 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1161> (accesat : 20.02.2024).

5. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [online]. – URL: <http://fra.europa.eu/ro/eu-charter/title/title-iii-equality> (accesat : 16.02.2024).

6. Cebotari, Margareta. Biblioteca – centru comunitar de infor-

mare și documentare / Margareta Cebotari // Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 33-39. – ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1661> (accesat : 16.02.2024).

7. Cemortan, Stela. Cartea pentru copii și formarea viitorului cetățean / Stela Cemortan // Cartea. Biblioteca. Cititorul : Buletin metodic / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; resp. de ed.: Claudia Balaban ; coord.: Lilia Tcaci. – Chișinău, 2015. – Fascicula 23. – P. 27-33. – ISBN 978-9975-4420-7-7. – ISSN 1857-1182.

8. Cereteu, Igor. Tiparul și cartea veche românească în sistemul de valori europene / Igor Cereteu // Conferința „Latinitate. Romanitate. Românită, ediția a 4-a, Chișinău, Moldova, 6-7 noiembrie 2020 / Universitatea de Stat din Moldova ; Universitatea din Oradea ; Universita degli Studi di Padova ; Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Oradea-Chișinău”. – Chișinău : CEP USM, 2020. – 92 p. – ISBN 978-9975-152-56-3. – P. 20-21 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/113514 (accesat : 13.02.2024).

9. Cheradi, Natalia. Biblioteca – spațiu de formare a toleranței / Natalia Cheradi, Elena Railean // Conferința internațională „Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor” / coordonatori: Silvia Ghinculov, Natalia Cheradi. – Chișinău, 2014. – P. 125-133.

10. Coblean-Moiseev, Olesea. Afirmarea bibliotecii ca spațiu public în contextul extinderii accesului la informația de interes public / Olesea Coblean-Moiseev // Conferința „Integrare prin cercetare și inovare”. Seria „Științe sociale”, Chișinău, Moldova, 10-11 noiembrie 2014. – Chișinău : CEP USM, 2014. – P. 16-19. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/501 (accesat: 03.03.2024).

11. Concluzii privind prioritățile UE pentru cooperarea cu Consiliul Europei în perioada 2023-2024 [on-line]. – URL: <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024/>

(accesat 22.02.2024).

12. Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – 94 p. – ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1613> (accesat 22.02.2024).

13. Constantin, Corina. Democrația: valori și principii / Corina Constantin // Studii juridice și universitare. – 2009. – Nr 3/4. – P. 246-252. – ISSN 1857-4122 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/97388 (accesat : 13.02.2024).

14. Corghenci, Ludmila. Biblioteca crește și dezvoltă comunitatea: model de curriculum pentru training profesional / Ludmila Corghenci, Lilia Povestca // Biblioteca – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect: metodologii, algoritmi, tehnologii / Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric, Valentina Popa, Victoria Vasilica, Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu, Angela Drăgănel, Lilia Povestca, Svetlana Ucrainciuc ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării. – Chișinău: BNRM, 2020. – P. 66-83 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1266> (accesat : 22.02.2024).

15. Corghenci, Ludmila. Competențele deontologice ale bibliotecarului: prezențe indispensabile pentru integrarea în comunitate / Ludmila Corghenci // Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; coordonatori: Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 74-79. – ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1666> (accesat 22.02.2024).

16. Cozan, Dorin. Perspective legislative privind bibliotecile publice din Republica Moldova și România [online]. – URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-58_46.pdf (accesat : 09.02.2024).

17. Crețu, Ion. Mediul de formare a competenței socioculturale / Ion Crețu ; Institutul de Științe ale Educației // Univers Pedagogic. – 2010. – Nr 4. – P. 34-37 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/21481 (accesat : 13.02.2024).

18. Crijičovschi, Aliona. Principiul egalității – un concept contestat / Aliona Crijičovschi, Andrei Pântea [online]. – URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/16-26_2.pdf (accesat : 12.02.2024).

19. Dementieva, Diana. Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine / Diana Dementieva // Conferința „Yesterday’s cultural heritage – contribution to the development of tomorrow’s sustainable society” : International Scientific Conference Organized in the context of the International Day of Women and Girls in Science, Chișinău, Moldova, 2023. – Chișinău, 2023. – ISSN 2558-894X ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/2189 (accesat : 02.03.2024):

20. Dmitric, Ecaterina. Diversificarea și personalizarea serviciilor de bibliotecă în sprijinul comunității / Ecaterina Dmitric // Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 26-32. ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/16> (accesat 22.02.2024).

21. Drăgănel, Angela. Studiul necesităților utilizatorilor/membrilor comunității – temelia prezenței inteligente a bibliotecii în comunitate / Angela Drăgănel, Victoria Vasilica // Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; coordonatori: Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 16-25. ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1634> (accesat : 22.02.2024).

22. Drepturile omului și instituțiile care le apără în Republica Moldova [online]. – URL: <https://educatiecivica.parlament.md/drepturile-omului-si-institutiile-care-le-apara-in-republica-moldova/> (ac-

cesat : 13.02.2024).

23. Drepturile și îndatoririle oamenilor // Constituția ilustrată pentru copii [online]. – URL: <https://educatiecivica.parlament.md/constitutia-ilustrata-pentru-copii/> (accesat : 13.02.2024).

24. Ghișoiu, Claudia. Identitate în Uniunea Europeană / Claudia Ghișoiu. – București : Editura Universității din București, 2012. – 162 p. – ISBN 978-606-16-0121-9.

25. Iovu, Andrei. Integrarea minorităților etnice în condițiile societăților globale // Andrei Iovu // Conferința „Redimensionarea valorilor democratice în condițiile societăților informaționale”, Chișinău, Moldova, 6-8 decembrie, 2017 : Materialele conferinței / Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologie ; Universitatea de Stat din Moldova. – Chișinău : Universitatea de Stat din Moldova, 2018. – ISBN 978-9975-3178-4-9. – P. 70-71 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/69741 (accesat : 22.02.2024).

26. Kulikovski, Lidia. Rolul bibliotecilor în procesul educației civice / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2017. – Vol. 66, Nr 3. – P. 8-31 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/87> (accesat 22.02.2024).

27. Lectura în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității : Suport metodologic și practic în sprijinul realizării proiectului cultural Programul Național LecturaCentral, ediția a 6-a, 2023 / Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Victoria Vasilica [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; responsabil pentru ediție: Ludmila Corghenci ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2023 (Primex-Com). – 71 p. Lecturi profesionale / Margareta Cebotari: p. 66-71 (40 tit.). – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – ISBN 978-9975-119-62-7 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1815> (accesat 22.02.2024).

28. Mistreanu, Tatiana. Educația civică – abordare axată pe competențe / Tatiana Mistreanu // Dialoguri chișinăuiene: Forumul de idei pedagogice. – Ediția a 8-a. – Chișinău : Pontos, 2017. – P. 74-80.

29. Mokra, Lucia. Viitorul bazat pe valori a Uniunii Europene /

Lucia Mokra // Newsletter IER / Institutul European din România. – 2022. – Nr 115 (Iulie). – P. 1; 2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/Newsletter_Iulie_2022_RO_FINAL.pdf (accesat 22.02.2024).

30. Oboroceanu, Valeria. Uniunea Europeană, ca promotor și apărător ferm al drepturilor și al democrației în întreaga lume // Acțiunea de politică externă a Uniunii Europene: direcții, realizări și perspective, 12 aprilie 2023, Chișinău. – Chișinău : CEP USM, 2023. – P. 51-55 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/194338 (accesat : 15.02.2024).

31. Osoianu, Vera. Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp / Vera Osoianu // Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate : Ghid metodologic / Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Angela Drăgănel [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; coordonatori: Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 6-15. – ISBN 978-9975-119-54-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1660> (accesat : 08.02.2024).

32. Para, Gestina. Activismul politic al tinerilor din Republica Moldova / Gestina Para // „Implică-te! Alegerea este a ta! (rolul tinerilor în luarea deciziilor în stat)” : Materialele Simpozionului Științific Studențesc Interuniversitar, 10 mai 2018, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 27-32.

33. Parcevschi, Nicolai. Impactul educației asupra integrării europene a Republicii Moldova / Nicolai Parcevschi // Managementul politicilor de securitate ale Uniunii Europene în Europa de Sud-Est : Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 3 mai 2017. – 2017. – P. 110-117.

34. Povestca, Lilia. Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova în contextul europeanizării / Lilia Povestca // Biblioteca. – 2021. – Nr 3. – P. 4-11 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://bibnat.ro/wp-content/uploads/2023/12/Revista-Biblioteca-3_2021_site.pdf (accesat : 11.02.2024).

35. Principiile democrației [online]. – URL: <https://educatiecivica.parlament.md/principiile-fundamentale-ale-democratiei/> (accesat : 05.02.2024).

36. Priorități și inițiative ale anului profesional 2024 : Aprobate în cadrul Forumului Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci, ediția a 28-a, 29 noiembrie 2023 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova [online]. – URL: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/Prioritati%20profesionale%202024.pdf> (accesat : 15.02.2024).

37. Rolul bibliotecilor în procesul educației civice = Роль библиотек в процессе гражданского воспитания / Filiala din Chișinău a Institutului Internațional de Monitorizare a Dezvoltării Democrației, Parlamentarismului și Respectării Drepturilor Electorale ale Cetățenilor din Statele Membre ale AIP CSI. – Chișinău : Princeps, 2017. – 78 p. – Tit., text paralel în lb. română și lb. rusă. – Carte-„valet” (inversă). – ISBN 978-9975-4492-8-1.

38. Roșca Ludmila. Educația comportamentului civic în statul democratic contemporan / Ludmila Roșca // Activismul civic – condiție a consolidării instituțiilor statului democratic : Materialele Seminarului Republican, 28 mai 2021 / coordonator: Roșca Ludmila. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 9-20. – ISBN 978-9975-56-916-3.

39. Roșca Ludmila. Programele Uniunii Europene: noi oportunități pentru RM / Ludmila Roșca // Filosofia Integrării Europene : Curs universitar. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 200-233. – ISBN 978-9975-56-449-6.

40. Roșca, Ludmila. Educația civică în Republica Moldova în contextul integrării europene / Ludmila Roșca, Valentina Ursu // Interconexiunile integrării sociale și consolidarea Sistemului Național de Securitate : Monografie colectivă / coordonatori: Ludmila Roșca [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2022. – P. 291-306 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/291-306_1.pdf (accesat : 20.02.2024).

41. Roșca, Alexandru. Statul de drept. Cadrul teoretic și provocările ajustării practice / Alexandru Roșca // Conferința „Valorificarea experienței României în contextul integrării europene a Republicii

Moldova”, Chișinău, Moldova, 15 februarie 2018 / Universitatea Româno-Americană, București ; Institutul de Cercetări Politice și Juridice al AȘM. – Chișinău : [S. n.], 2018. 232 p. – ISBN 978-9975-53-946-3. – P. 157-172 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/122006 (accesat : 03.02.2024).

42. Roșca, Ludmila. Comunicarea – condiție a afirmării și manifestării sociale a personalității / Ludmila Roșca // Performanța în educație: factor cheie în asigurarea securității umane : Materialele Conferinței practice internaționale, 9-10 octombrie 2020, Chișinău. – Chișinău : Academia de Administrare Publică, 2020. – P. 9-20.

43. Roșca, Ludmila. Cultura politică de participare / Ludmila Roșca // Cultura politică și politica culturală în relațiile internaționale: dimensiunea est-europeană : Materialele conferinței științifice internaționale, 11 aprilie, 2008, Chișinău / colegiul de redacție: Valentin Beniuc, Mihai Bîrgău. – Chișinău : Iunie-Prim, 2008. – P. 76-83.

44. Roșca, Ludmila. Cunoașterea - implicarea – participarea: piloni ai activismului social / Ludmila Roșca // Cunoașterea – suport al integrării sociale : Materialele Mesei rotunde, 3 iulie 2020 / coordonator: Ludmila Roșca. – Chișinău : Academia de Administrare Publică, 2020. – P. 5-10.

45. Roșca, Ludmila. Identitatea națională în contextul lărgirii comunității europene / Ludmila Roșca // Unificarea Europeană : Filosofia diversității : Materialele Conferinței Internaționale, 7-8 mai, 2004, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2004. – P. 45-51.

46. Roșca, Ludmila. Valorile europene – bază a eficienței guvernării în statele democratice / Ludmila Roșca // Conferința „Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității” : Activitate științifică internațională, Chișinău, 31 martie - 1 aprilie 2023 / Universitatea de Stat din Moldova. – Chișinău : „Print-Caro” SRL, 2023. – P. 24-35 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/183843 (accesat : 15.02.2024).

47. Roșca, Simion. Parteneriatul estic ca proiect cultural // Conferința „Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității”, Chișinău, Moldova, 31 martie -1 aprilie 2023 / Univer-

sitatea de Stat din Moldova. – Chișinău : „Print-Caro” SRL, 2023. – P. 279-291 : Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/183993 (accesat : 15.02.2024).

48. Silivestru, Diana. Biblioteca Națională a Republicii Moldova – parte integrantă a patrimoniului cultural european / Diana Silivestru // Magazin bibliologic. – 2019. – Nr 3/4. – P. 4-9 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1003> (accesat : 22.02.2024).

49. Silivestru, Diana. Biblioteca Națională Digitală „Moldavi-ca” – parte componentă a proiectului Bibliotecă Europeană / Diana Silivestru // Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiunea identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel ; traducere în engleză: Elina Bolgarina. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 161-174 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1630> (accesat : 22.02.2024).

50. Silivestru, Diana. Europeana devine prietenul cultural al elevilor și profesorilor din Republica Moldova / Diana Silivestru, Natalia Gulco // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 1/2. – P. 84-88 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1131> (accesat 27.02.2024).

51. Suceveanu, Anghelina. Forța culturală a integrării europene / Anghelina Suceveanu // Materialele conferinței internaționale „Integrarea europeană și tradițiile românești: de la Al. S. Sturza la Em. Cioran”, Chișinău, 20-21 mai 2011. – Chișinău : CEP USM, 2011. – P. 93-99.

52. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată): 7.6.2016 // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202/1 [online]. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=RO> (accesat : 03.02.2024).

53. Tulbu-Frunze, Cristina. Adaptarea politicilor educaționale a statelor din parteneriatul estic la valorile europene / Cristina Tul-

bu-Frunze // Conferința „Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității”, Chișinău, Moldova, 31 martie -1 aprilie 2023 / Universitatea de Stat din Moldova. – Chișinău : „Print-Caro” SRL, 2023. – P. 279-291 : Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/184102 (accesat 27.02.2024).

54. Țapoc, Vasile. Integrarea europeană și tradițiile culturale românești / Vasile Țapoc // „Integrarea europeană și tradițiile filosofiei românești: de la Al.S. Sturza la Em. Cioran” : Materialele conferinței internaționale, 20-21 mai, 2011, Chișinău / Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Istorie și Filosofie. – Chișinău : CEP USM, 2012. – P. 86-92.

55. Uniunea Europeană. Obiective și valori [online]. – URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_ro (accesat : 12. 02.2024)

56. Ușor de citit – Uniunea Europeană [online]. – URL: https://european-union.europa.eu/easy-read_ro (accesat : 16.02.2024).

AUTORII PUBLICAȚIILOR

CEBOTARI, Margareta – specialist principal, secția „Dezvoltare în biblioteconomie și știința informării”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: mcebotari@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lcorghenci@bnrm.md

DMITRIC, Ecaterina – șef secție „Dezvoltare în biblioteconomie și știința informării”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: dbiblio@bnrm.md

DRĂGĂNEL, Angela – specialist principal, secția „Studii și cercetări”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: adraganel@bnrm.md

GHIMPU, Natalia – specialist principal, secția „Dezvoltare în biblioteconomie și știința informării”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: nghimpu@bnrm.md

GULCO, Natalia - șefa secției „Centrul Pro European de servicii și comunicare”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: cpesc@bnrm.md

OSOIANU, Vera – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: bnrmvo2012@gmail.com

OXIOM, Olesea – specialist principal, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: oleseaoxiom@gmail.com

VASILICA, Victoria – șef secție „Studii și cercetări”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: vasilica@bnrm.md

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

**Biblioteca – spațiu de promovare a valorilor europene
Suport metodologic**

Bun de tipar: 17.05.2024
Coli de tipar: 4,87
Tiraj: 10 ex.
Tiparul sub comanda nr. 5
Executat la F.P.C. Primex-Com S.R.L.
Bd. Grigore Vieru, nr. 26
Chișinău, MD-2005 Republica Moldova
Tel.: (37322) 27-53-05, (37322) 22-66-82 E-mail: primex@dnt.md